

— Öfverräckande, n. 4. o. Öfverräckning, f. 2.

ÖFVERRÄKNA, v. a. 1. Förslagsvis eller på höft beräkna, hvad flera summor, poster o. s. v. kunna göra tillsammans. Ö. kostnaderna för ett företag. Ö. skulder, fordringar. — Älv. Räkna öfver. — Öfverräknande, n. 4. o. Öfverräkning, f. 2.

ÖFVERRÄTT, m. 3. Se Öfverdomstol.

ÖFVERRÖSTA, v. a. 1. Tala, ropa, skrika eller ljuda så högt, att andra ljud ej kunna höras. Taga ljudet af. Hon ö-de hela sällskapet. Trummorna ö. musiken. — Öfverröstande, n. 4. o. Öfverröstning, f. 2.

ÖFVERSE, v. a. 2. (böjes som Se) 1) Låta blicken fara öfver (en rymd eller en mängd af föremål). Från den höjden ö-r man hela ståtten. Med en blick ö-såg han allt hvad som fanns i rummet. — 2) Besse det hela af något. Ö. ett varulager. — 3) Genomsä, för att anmärka eller förbättra; granska. Arbetet behöfver ö-s, innan det utlemnas till trycket. — Älv. Se öfver. — V. n. Ö. med, af efterlåtenhet lemna ostraffad, obehfrad, oanmärkt. Ö. med någon, med ens fel.

ÖFVERSEENDE, n. 4. 1) Genomsende. Jfr. Öfverse, bem. 3. — 2) Efterlåtenhet, som visas någon. Hafva ö. med någon, med ens fel.

ÖFVERSEGEL, n. 5. Hvarje af de öfre seglen på ett fartyg.

ÖFVERSEGLA, v. a. 1. Säges om ett fartyg, då det under segling stöter emot ett annat.

ÖFVERSEGLING, f. 2. 1) Händelsen, då ett fartyg öfverseglar ett annat. — 2) Seglingen tvärs öfver Atlantiska oceanen.

ÖFVERSIDA, f. 1. Öfre sida.

ÖFVERSIGT, f. 3. 1) Blick, hvarmed man uppfattar det hela af något. — 2) Sammanfattning af hufvudpunkterna i något helt, hvarigenom man får ett allmänt begrepp derom. Ö. af föregående årets händelser.

ÖFVERSILNING, f. 2. Det slags ängsvattning, då vatten ledes in i en vid öfversta kanten af en äng anlagd vattningsrännil, hvarifrån det slår sig fram öfver den slutande ängsmarken till en vid nedra ändan varande afloppsrännil.

ÖFVERSINLIG, a. 2. Säges om det, som är höjdt öfver det sinliga och endast med förnuftet kan fattas.

ÖFVERSITTARE, m. 3. En som med öfvermod, hån och skryt söker alla tillfällen att visa sin öfverlägsenhet emot andra.

ÖFVERSITTERI, n. 3. En öfversittares be- teende.

ÖFVERSKAFFA, v. a. 1. Skaffa öfver ifrån ett ställe till ett annat. — Öfverskaffande, n. 4.

ÖFVERSKATTA, v. a. 1. Öfverdrifvet skatta, värdera för högt. — Öfverskattande, n. 4. o. Öfverskattning, f. 2.

ÖFVERSKATTMÄSTARE, m. 3. Embetsman, som har högsta insecndet öfver finansverket i en stat.

ÖFVERSKLEPPA, v. a. 1. På skepp öfverföra från ett land till ett annat. Ö. jern till Amerika. — Älv. Skeppa öfver. — Öfverskeppande, n. 4. o. Öfverskeppning, f. 2.

ÖFVERSKICKA, v. a. 1. Se Öfversända. — Öfverskickande, n. 4. o. Öfverskickning, f. 2.

ÖFVERSKJORTA, f. 1. Skjorta, som bäres utanpå en annan.

ÖFVERSKJUTA, v. a. 3. (böjes som Skjuta)

1) Med handen skjuta något öfver till ett ställe, till en person. Han ö-sköt fatet till de på andra sidan bordet sittande. — 2) Gå utöfver, öfverskrida, vara mer än; dröja längre. Sammanskottet ö-ter med 10 r:dr den erforderliga summan. — Äfven ofta absolut, t. ex.: Det kommer att ö. några dagar, dröja några dagar utöfver tiden. — Älv. Skjuta öfver. — Ö-nde, part. pres. o. adj. Det ö., öfverskottet.

ÖFVERSKO, m. 3. pl. — skor. Sko, som för värme skull eller till skydd emot väta bäres utanpå vanlig sko eller stöfvel.

ÖFVERSKORPA, f. 1. Yttre skorpa.

ÖFVERSKOTT, n. 3. Hvad som går utöfver bestämdt tal, mått eller vikt. Ö. i vikt, i mål, i antal. — Bildar åtskilliga sammansättningar, såsom: Ö-smedel, -svaror, m. m.

ÖFVERSKOTTA, v. a. 1. 1) Skotta öfver till andra sidan. Planket är för högt allt ö. snön. — 2) Genom skottning betäcka med något. Ö. snö på bar väg. Ö. bara fläckar med snö.

ÖFVERSKRIDA, v. a. 3. (böjes som Skrida)

1) Gå utöfver (gräns, mått, antal, o. s. v.); öfverstå. Fienden har redan ö-dit gränsen. Det som ö-der hundrade. — 2) (fig.) Öfvertreda; handla, bryta emot. Ö. order, fullmakt, anständigheten. — Öfverskridande, n. 4.

ÖFVERSKRIFT, f. 3. Hvad som är skrifvet uppöfver något, till förklaring, underrättelse, o. s. v.

ÖFVERSKRIFVA, v. a. 3. (böjes som Skrifva)

Skrifva uppöfver. — Öfverskrifning, f. 2.

ÖFVERSKYGGA, v. a. 2. Betäcka med sin skugga. — Älv. Skygga öfver. — Öfverskyggande, n. 4.

ÖFVERSKYLA, v. a. 2. 1) Skyla, öfvertäcka, öfverhölja. — 2) (fig.) Bemantla; öfverse med, söka att ursäktas. Ö. sin härdhet med skenet af rättvisa. Ö. ens fel, sina egna felsteg. — Älv. Skyla öfver. — Öfverskylande, n. 4.

ÖFVERSKÅDA, v. a. 4. Skåda, blicka utöfver. Säges både egentl. o. fig.

ÖFVERSKÅDLIG, a. 2. Som kan öfverskådas. Lätt ö.

ÖFVERSKÄRA, v. a. 3. (böjes som Skära)

Ö. kläde, med sax eller maskin gifva ruggadt kläde en slät och glänsande yta.

ÖFVERSKÄRADISK, m. 2. En stoppad dyna, hvaröfver kläde spännes, som skall öfverskäras.

ÖFVERSKÄRARE, m. 3. Person, som öfverskar kläde.

ÖFVERSKÄRARMASKIN, ----- sch'n, m. 3. Maskin, som begagnas vid öfverskäring.

ÖFVERSKÄRARSAX, f. 2. Sax, som begagnas vid öfverskäring, något liknande den vanliga ullsaxen.

ÖFVERSKÄRNING, f. 2. Arbetet, förfarandet, då kläde öfverskäras.

ÖFVERSKÖLJA, v. a. 2. Ymnigt öfvergjuta, öfverhälla. En svalldäg ö-jde fartyget. — Älv. Skölja öfver. — Öfversköljande, n. 4. o. Öfversköljning, f. 2.

ÖFVERSLÄG, n. 3. 1) (på en vägbalans) Tun- gans lutning af ena sidan. — 2) Fel i klädesväf- ning, då lösa trådar komma öfver ketten. — 3) Ungefärlig beräkning af kostnader eller det till ett arbete nödiga. Göra ö. på kostnaden.

ÖFVERSLÄ, v. a. 3. (böjes som Slä) 1) Slä öfver. Han blef ö-slagen med en skopa vatten. — 2) Ungefärligen beräkna kostnaden eller det till ett arbete nödiga. — Ö-slagen, part. pass. — Öfversläende, n. 4.

ÖFVERSLÄTA, v. a. 1. (fig. fam.) Bemantla, söka till ursäktas.

ÖFVERSMETA, v. a. 1. Bestryka med något smetigt ämne. Ö. med ler. — Älv. Smeta öfver. — Öfversmetande, n. 4. o. Öfversmetning, f. 2.

ÖFVERSMIDE, n. 4. 1) Hvad en smed smider utöfver det han är skyldig till lemna. — 2) Hvad en bruksägare låter smida utöfver det skep- pundtal, hvarför han betalar hammarskatt.

ÖFVERSMÄLTA, v. a. 2. I och genom smält- ning öfvertäcka med ett ämne. Ö. något med vax. — Älv. Smälta öfver.

ÖFVERSNÖAD, a. 2. Öfverhöljd med fallen snö. Blifva ö.

ÖFVERSOCKRA, v. a. 1. Öfverströ med socker. ÖFVERSPEL, n. 3. (i kortspel) Spel, som fås utöfver dem, hvilka behöfvas, för att vinna.

ÖFVERSPELA, v. a. 1. o. 2. För öfning flera gånger genomspela. — Älv. Spela öfver.

ÖFVERSPINNA, v. a. 3. (böjes som Spinna)

Genom spinning öfverdraga något med ett föremål. Ö. strängar med lan eller tråd. — Älv. Spinna öfver. — Ö-spunnen, part. pass. — Öfverspinnande, n. 4. o. Öfverspinnning, f. 2.

ÖFVERSPOLA, v. a. 1. (sjöt.) Öfverskölja. — Älv. Spola öfver. — Öfverspolande, n. 4. o. Öfverspolning, f. 2.

ÖFVERSPRUTA, v. a. 1. Genom sprutning öfvergjuta med något. Han blef alldeles ö-d med vatten.

ÖFVERSPÄNNA, v. a. 2. 1) Spänna från ett ställe öfver till ett annat. Lånan ö-spändes ifrån ett tak till ett annat. — 2) Spänna för hårdt, till öfverdrift. — 3) (fig.) Öfverdriva, för högt uppdriva. Mest i part. pass. Öfverspänd, brukadt som adjektiv, t. ex.: Ö. inbillningskraft.

Säges äfven om den, som lemnar inbillningskraften för mycket inrymme, är böjd för svärmeri, romangriller, o. d. Han är mycket ö.

ÖFVERSPÄNNING, f. 2. 1) Handlingen, hvarigenom något öfverspännes. — 2) Öfverspändt tillstånd. — 3) (fig.) Öfverspända tänkesätt; öfverspändt sinnestillstånd.

ÖFVERS, ö'vrs, adv. (fam.) Till ö., öfver, återstående; älv. mer än som behöfves. Det är in- genting till ö.

ÖFVERST, ö'vrst, adj. superl. af Öfver. 1) Som till läget är högst. Ö-a våningen. — 2) Som till ordning, rang, företräde är högst. Ö-a klassen i en skola. Förbindes i denna mening med åtskilliga embedstitlar, såsom: Öfverste-kam- marjunkare, -marskalk, m. fl.

ÖFVERST, ö'vrst, adv. Högst till läge eller till ordning, rang, företräde. Ö. på berget, på trappan. Sitta ö. vid bordet. Ö. full, full ända till brädden, raggad.

ÖFVERSTALLMÄSTARE, m. 3. Den, som har högsta insecndet öfver ett större stall; chef för en stallstat.

ÖFVERSTE, m. 2. pl. öfverstar. Chef för ett regemente.

ÖFVERSTELÖJTNANT, öfverstelöjtnant, m. 3. Högste officern vid ett regemente, näst öfversten.

ÖFVERSTEN, ö'vrsten, m. 2. Den öfre af de tvenne stenarna i en qvarn, älv. kallad Löpare.

ÖFVERSTEPREST, m. 3. Öfverhufvad för prästerskapet i ett land, t. ex. i den judiska staten.

ÖFVERSTIGA, v. a. 3. (böjes som Stiga) 1) Stiga öfver, gå öfver. Ö. en mur, en träskel. —

2) (fig.) a) Svämma öfver. Vattnet ö-ger sina bräddar. — b) Gå utöfver, öfverskrida, öfver- skjuta. Kostnaden ö-ger 100 r:dr. Betala det som ö-ger. — Älv. (för alla bem.) Stiga öfver. — Ö-nde, part. akt. o. adj. Det ö., öfverskottet. — Öfverstigande, n. 4. o. Öf- verstigning, f. 2.

ÖFVERSTIGELIG, a. 2. Som kan öfver- stigas.

ÖFVERSTINNA, f. 1. En öfverstes fru, eller enka efter en öfverste.

ÖFVERSTJELPA, v. a. 2. Stjelpa något öfver ett annat. — Ö-stjelpt, part. pass. Som blifvit öfverstjelpt. Han låg under den ö-a vagnen.

Betyder äfven: Genom öfverstigning, fall, ras o. s. v. betäckt med något, t. ex.: Ö. af vagnen. — Öfverstjelpande, n. 4. o. Öfver- stjelpning, f. 2.

ÖFVERSTRYKA, v. a. 3. (böjes som Stryka)

1) Med ett föremål stryka öfver något. Har till objekt både det, hvarmed strykningen sker, och själva föremålet, som bestrykes. Ö. en möbel med fernissa. Ö. något med beck, tjära, olja. Ö. tjära, olja. — 2) (särskilt) Med bleck stryka öfver, för att ogilla, kassera, annullera. Ö. en revers. Ö. ett par ställen i en skrift. — Älv. (för begge bem.) Stryka öfver. — Öfverstry- kande, n. 4. o. Öfverstrykning, f. 2.

ÖFVERSTRÅLA, v. a. 1. Stråla starkare än något annat. Solens glans ö-r all annan. Bru- kas äfven bildligt, t. ex.: Hans ära ö-r alla de andras.

ÖFVERSTYCKE, n. 4. Öfre stycke af ett föremål.

ÖFVERSTYRA, v. a. 2. Öfversända, öfver- skicka. — Öfverstyrande, n. 4. o. Öfver- styrning, f. 2.

ÖFVERSTYRELSE, f. 3. Högsta styrelse.

ÖFVERSTYRESMAN, m. 3. pl. — män. Den, som har högsta styrelsen öfver något.

ÖFVERSTYRMAN, m. 3. pl. — män. Högste styrman på ett skepp.

ÖFVERSTÅ, v. a. 2. (böjes som Stå) Genomgå, utstå, utbärda. Han har ö-t många svårigheter. Brukas mest i part. pass. Öfverstånden, t. ex.: Efter många ö-åna faror, motgångar, pröf- ningar. En ö. examen.

ÖFVERSTÅHÄLLARE, övrståhällare, ö'vrståhällare, m. 3. Högste ståhällare. Ö-n i Stockholm, hög embetsman, som har högsta styrelsen i denna stad. — Ss. Ö-embete.

ÖFVERSTÄLLE, n. 4. Den del af stället i en masugn, som ligger emellan formen och ställ- bandet.

ÖFVERSTÄNKA, v. a. 2. Öfverallt bestänka, stänka full. — Älv. Stänka öfver. — Öfver- stänkande, n. 4. o. Öfverstänkning, f. 2.

ÖFVERSTÖKA, v. a. 1. (fam.) På slut på något stök; undångöra. När jag sått detta ö-d.

ÖFVERSTÖPA, v. a. 2. Se Öfvergjuta, bem. 2. — Älv. Stöpa öfver. — Öfverstöpnig, f. 2.

ÖFVERSUDDA, v. a. 1. Stryka öfver med sudd, eller på ett sätt, hvarigenom något suddas. — Älv. Sudda öfver.

ÖFVERSVALLA, v. a. 1. Svalla öfver. — V. a. Ymnigt svalla. Brukas äfv. bildligt om något, som blifvit försatt i högsta verksamhet. Hennes känslor ö-de. — Älv. Svalla öfver. — Ö-nde, part. pres. (Fig.) Ö. känslor.

ÖFVERSVINNANDE, a. 1. eller ÖFVERSVINNELIG, a. 2. (t. überschwänk- lich) Öfverflödande, riklig.

ÖFVERSVÄMMA, v. a. 1. (t. *überschwämmen*) 1) Säges om vatten, som stiger öfver sina bräddar och utbreder sig öfver en trakt. *Floden har ö-t det kringliggande landet.* — 2) (fig.) Öfverfylla. *Staden ö-ades af folk ifrån landsorterna.* — *Öfversvämmande*, n. 4.

ÖFVERSVÄMNING, f. 2. Hals-, sjö- eller flodvattens stigande öfver sina bräddar och utbredning öfver det kringliggande landet.

ÖFVERSYRA, f. 1. (kem.) Högsta syrsättningsgrad. — *Syn.* Superoxid.

ÖFVERSÄLLA, v. a. 1. 1) Genom-sällning öfverströ. — 2) (fig.) Ymnigt öfverströ. — *Ö-d*, part. pass. (Fig.) *Ö med band och stjernor.*

ÖFVERSÄLL, a. 2. (nytt ord) I högsta måtto säll.

ÖFVERSÄNDA, v. a. 2. Sända, affärda från ett ställe till ett annat. *Ö varor till Amerika. Ö en vaxel till Hamburg.* — Äfv. *Sända öfver.* — *Öfversändande*, n. 4. o. *Öfversändning*, f. 2.

ÖFVERSÄTTA, v. a. 2. (böjes som *Sätta*) 1) Sätta öfver på andra sidan. — 2) Sätta uppöfver, utanpå. — 3) (fig.) Öfverflytta från ett språk till ett annat, uttolka på ett annat språk. *Ö ett ord med ett annat. Ö en roman från engelska på svenska.* — Äfv. *Sätta öfver.* — *Öfversättande*, n. 4.

ÖFVERSÄTTARE, m. 5. Den som öfversatt något, eller sysselsätter sig med öfversättning.

ÖFVERSÄTTLIG, a. 2. Som kan öfversättas.

ÖFVERSÄTTNING, f. 2. 1) Handlingen att öfversätta. — 2) Något som blifvit öfverflyttadt på ett annat språk.

ÖFVERTAG, n. 3. 1) Tag öfver. *Ö i brottning.* — 2) (fig.) Öfverhand. *Få ö-t.*

ÖFVERTAGA, v. a. 5. (böjes som *Taga*) Emot-taga något, som man åtagit sig, som blifvit en uppdraget, eller hvartill man äger rättighet. *Ö ett arbete. Ö regeringen.* — *Öfvertagande*, n. 4.

ÖFVERTALÄ, v. a. 1. Genom bevekelsogrunder, hämtade från känslor och begär, förmå någon att tro eller handla på ett visst sätt. *Ö en till något. Han står ej att ö. Låta ö sig ell. låta sig ö-s.* — *Ö-nde*, part. akt. o. adj. *Ö förmåga*, förmåga att öfvertala.

ÖFVERTALÄN, f. sing. indef. eller

ÖFVERTALANDE, n. 4. Se *Öfvertalning*.

ÖFVERTALARE, m. 5. Den, som öfvertalar eller öfvertalat någon.

ÖFVERTALIG, a. 2. Som öfverstiger det föreskrifna, stadgade antalet.

ÖFVERTALNING, f. 2. Den slags inverkning på andra, då man öfvertalar. Jfr *Öfvertala*.

ÖFVERTALNINGSGÄFVA, f. 1. Gåfva, förmåga att öfvertala.

ÖFVERTAND, f. 5. pl. — *tänder.* Tand, som växt upp utanför en annan.

ÖFVERTITTA, v. a. 1. (fam.) Se *Öfverse*.

ÖFVERTJÄRA, v. a. 1. Öfverstryka med tjära.

ÖFVERTRO, f. sing. Se *Vidskepelse*.

ÖFVERTRYCK, n. 5. 1) (boktr.) Antal af ark, som tryckes utöfver den bestämde upplagan. — 2) Det slags stentryck, då man med stentryckstusch tecknar på ett papper, hvilket sedan på baksidan öfverskjöljes med utspädd syra eller saltlösning, och med rätsidan pressas emot stenen, som derigenom erhåller aftryck af teckningen.

ÖFVERTRÄKA, v. a. 1. (fam.) Öfverstå något viktigt.

ÖFVERTRÄDA, v. a. 2. (fig.) Förbryta sig

emot. *Ö lagen, Guds bud. Ö anständigheten.*

— *Öfverträdande*, n. 4.

ÖFVERTRÄDARE, m. 5. Den, som öfverträder eller öfvertrådt något. *Lagens ö.* — *Syn.* Förbrytare.

ÖFVERTRÄDELSE, f. 3. Handling, hvarigenom man gör något, som en lag förbjuder.

ÖFVERTRÄDELSESYND, f. 3. (teol.) Det slags synd, då man gör något, som lagen förbjuder.

ÖFVERTRÄFFA, v. a. 1. (t. *überreffen*) Vara öfverlägsen, utmärka sig i något. *Han ö-r alla i tapperhet. Hon ö-de alla andra i skönhet. Hon ö-r i sång. Ö sig själv*, utmärka sig mer än någonsin förut. — *Syn.* Fördunkla, Lemna bakom sig. — *Ö-s*, v. pass. Vara underlägsen. *Ö af någon i en sak.* — *Syn.* Stå efter, Blifva efter, Gifva efter, Fördunklas. — *Ö-nde*, part. akt. Brukas äfven som adjektiv och betydde då: Förträfflig. *En ö smak.* — *Öfverträffande*, n. 4.

ÖFVERTVÄLA, v. a. 1. Öfverstryka med två. — Äfv. *Toåla öfver.*

ÖFVERTYG, n. 5. Yttre tyg.

ÖFVERTYGÅ, v. a. 1. 1) Genom skäl och bevis förmå någon att hålla något för sant. *Ö någon om sanningen af en sak. Han lät ö sig af dessa skäl.* — 2) Öfverbevisa. *Ö en anklagad. Ö en om fel.* — *Ö-nde*, part. akt. *Ö skäl bevis.* — *Ö-d*, part. pass. a) Som anser sig äga fullt tillräcklig grund för sin tro på något. *Fullt ö om en sanning. Jag är ö om allt...* — b) Öfverbevisad. *Ö om ett brott.* — *Öfvertygande*, n. 4.

ÖFVERTYGGELSE, f. 3. På skäl, dem man anser fullt tillräckliga, grundad tro, att någonting icke kan vara annorlunda, än som man föreställer sig. *Få ö om en sak. Handla mot sin ö. I ö att i den ö-n allt...*

ÖFVERTÄCKA, v. a. 2. Till betäckning utbreda något öfver ett föremål. *Ö en bildstod.* — Äfv. *Täcka öfver.* — *Öfvertäckande*, n. 4.

o. *Öfvertäckning*, f. 2.

ÖFVERTÄCKE, n. 4. Täckte, som breddes utanpå ett annat.

ÖFVERTÄNKÅ, v. a. 2. Se *Öfverväga*. — Äfv. *Tänka öfver.* — *Öfvertänkande*, n. 4.

ÖFVERUPPSEENDE, n. 4. eller

ÖFVERUPPSIGT, f. 5. Högsta uppsigten öfver något.

ÖFVERUPPSYNINGSMÅN, m. 5. pl. — *mån.* Person, som har högsta uppsigten öfver något.

ÖFVERVANDRA, v. a. 1. Vandra öfver; genomvandra.

ÖFVERVÄRA, v. a. 3. (Böjes som *Vara*, men saknar pres. indik. o. part. pass.) Vara tillstädes, närvarande vid (någon högtidlig eller juridisk akt, o. s. v.). *Ö en vigselakt, en trolöfning. Ö testamentets uppläsning.*

ÖFVERVÄRO, f. sing. indef. (egentl. gammal höjd kasus) Se *Närvaro*. Jfr *Öfvervara*. *I min ö.*

ÖFVERVERK, n. 5. Högre liggande manual på örgverk.

ÖFVERVIGT, f. 5. 1) Högre vigt än den stadgade, föreskrifna. *Ö på mynt.* — 2) Utslag vid vägning. — 3) Högre vigt af ett föremål än af ett annat. — 4) (fig.) Företräde, öfverlägsenhet, fördel. *Hafva, få, behålla ö-en. De hafva ö i handeln. Detta gaf honom ö-en öfver alla hans medtäflare. Det skälet har ö-en*, är viktigare.

ÖFVERVIGTIG, a. 2. Som har öfvervigt.

ÖFVERVIGTIGHET, f. 5. Se *Öfvervigt*.

ÖFVERVIKA, v. a. 5. (böjes som *Vika*) Vika något öfver ett annat. — Äfv. *Vika öfver.* — *Öfvervikande*, n. 4. o. *Öfvervikning*, f. 2.

ÖFVERVINNA, v. a. 5. (böjes som *Vinna*) Vinna seger öfver. Säges både egentl. och fig. *Fienden blef ö-vunnen.* (Fig.) *Ö sina begär, sin fruktan. Ö en fördom. Ö svårigheter.* — *Syn.* Segra öfver, Besegra, Öfvervåldiga, Öfvermanna, Få öfverhand öfver, Blifva mästare öfver, Bekämpa, Betvinga, Tukta, Kufva. — *Öfvervinande*, n. 4.

ÖFVERVINNARE, m. 5. Den, som öfvervinner eller öfvervunnit någon.

ÖFVERVINNELIG, a. 2. Som kan öfvervinnas.

ÖFVERVINTRA, v. n. 4. Dröja vintern öfver på ett ställe. — *Ö-nde*, part. pres. o. adj. (Bot.) *Ö rot*, flerårig. — *Öfvervintring*, f. 2.

ÖFVERVUXEN, se *Öfverväxa*.

ÖFVERVÄLD, n. sing. Föröfvande af våldsamheter emot person. *Begå ö emot någon. Göra ö.*

ÖFVERVÄGA, v. a. 2. I. Hafva öfvervigtig öfver. Brukas mest bildligt. *Hans förtjenster ö. medskandens.* — *Ö-nde*, part. akt. o. adj. Öfverlägsen. *Ö förtjenster.*

ÖFVERVÄGA, v. a. 1. II. Tänka på (ett föreslag, en plan, eller något som man ämnar göra), öfverlägga om. *Jag har noga ö-t allt. Lätom oss ö saken.* — *Syn.* Öfvertänka, *Taga i öfvervägande*, Eftersinna.

ÖFVERVÄGANDE, n. 4. Öfverläggning, öfvertänkande. *Taga i ö*, göra till föremål för öfvertänkande, för öfverläggning. *Efter noga ö. Efter moget ö.*

ÖFVERVÄLDE, n. 4. Rådande väld, herraväld, öfvermakt. *Hafva ö-t.*

ÖFVERVÄLDIGA, v. a. 1. Besegra, öfvervinna. Både egentl. och fig. *Fiendens ena flyg ö-d-es.* (Fig.) *Vreden ö-de honom. Låta sig ö-s af sorg. Tårarne ö-de henne, hon brast ut i gråt.* — *Öfverväldigande*, n. 4.

ÖFVERVÄLLA, v. a. 2. Upphetta till svetsvärme och något utsmida.

ÖFVERVÄLTA, v. a. 1. o. 2. Välta något öfver ett annat. — Äfv. *Välta öfver.*

ÖFVERVÄLTRA, v. a. 1. Se *Öfvervälla*.

ÖFVERVÄXA, v. a. 2. o. 3. (böjes som *Växa*) Växande utbreda sig öfver. Brukas mest i part. pass. *Ö-växt* ell. *-vuxen.* *Ö med ogräs.*

ÖFVERÄRIG, a. 2. 1) Allt för gammal. — 2) Som räknar längre tjenstetid, än som erfordras. — *Öfverärighet*, f. 3.

ÖFVERÄNDA, öv-r-ä-nnda, adv. Omkull. Skrifves rättare *Öfver ända. Kasta, stöta, falla, gå ö.*

ÖFVERÄNDAKASTÅ, v. a. 1. Kasta öfver ända, omkull.

ÖFVERÄRM, f. 2. 1) Ärm, som till skydd häres utanpå en annan. — 2) Öfre delen af en ärm.

ÖFVERÖGNA, v. a. 1. Flyktigt öfverse eller genomse.

ÖGA, n. 4. pl. *ögon*. 1) Det kroppswerktyg, hvarmedelst människor eller djur kunna se, bestående af ett i en hengrop liggande, af ögonlock och ögonhår betäckta klot, som utgöres af flera hinner. *Stora, små ögon. Ha qvicka, skarpa, vackra, starta ögon. Sura, rinnande ögon. Svaga ögon*, svag syn. *Sticka ut ett ö på någon.*

(Fig. fam.) *Sticka ut ögonen på en*, bedraga ens vaksamhet. *Jag fick hela natten ingen blund i mina ögon. Hafva öndt i ögonen. Inflammation i ögonen. Få tårar i ögonen. Känna en stickning i ögonen. Hålla för ögonen.* (Fig. fam.) *Hålla en något för ögonen*, förehålla en något. *Med blotta ögonen, ell. med blotta ö-t*, utan synglas. *Se med egna ögon*, se själf personligen. *Träda en under ögonen*, se ändå fram intill någon. *Mina ögons ljus*, min syn. *Blått ö*, se *Blå*. *Se någon stadigt i ö-t*, hålla blicken stadigt på ens öga. (Fam.) *Inte så mycket som man kan lägga på ö-t*, ej det allra ringaste. *Se en under ögonen*, blicka en i ögat. (Fig.) *Se döden under ögonen*, modigt gå döden till mötes, modigt utsätta sig för dödsfara. *Lägga ihop ögonen på en döende*, neddraga ögonlocken öfver hans ögon. (Fig.) *Lägga ihop ögonen, dö.* (Fig.) *Släppa till ögonen*, börja att gråta. (Fig.) *Förtviflan lyste ur hans ögon*, hans blick röjde förtviflan. (Fig. fam.) *Det gör honom öndt i ögonen*, förtretar honom; gör honom afundsjuk. *Mellan fyra ögon*, se *Fyra*. *Göra stora ögon*, spärra upp ögonen (såsom då man blir öfverraskad, förundrad, o. s. v.). *Ö för ö*, och *tand för tand*, talesätt, hvarigenom betecknas den stränga vederhållningsrätten för väld emot andra. Se äfv. *Fyra, Husbonde, Korp, Nagel, Salt*. — 2) (fig.) a) (för både singular och plural) *Blick*, syn, åsyn. *Ha ö-t ell. ögonen på något*, blicka på något. *Ha ögonen omkring sig*, blicka omkring sig. *Fåsta ögonen på, se Fåsta.* (Fam.) *Få ögonen på en*, bli en varse. *Hafva för ögonen*, till föremål för ens syn. (Fig.) *Hafva Gud för ögonen*, handla så, som vore man alltid i Guds närvaro, d. v. s. lyda hans bud. *Det ligger midt för era ögon*, kan lätt ses af er. *För allas ögon*, i allas åsyn. *För ell. inför mina ögon*, i min åsyn. *För mina ögon*, äfv. efter hvad jag tycker eller tyckt mig finna. *Komma för ens ögon*, visa sig för ens blickar. *Kom aldrig mer för mina ögon*, visa dig (er) aldrig mer för mig. *Gå ifrån mina ögon*, gå bort ifrån mig. *Släppa från sina ögon*, lemna ur sigte. *Falla i ögonen*, vara mycket synbar, ögonskenlig; lysa fram. *Falla väl i ö-t*, hafva vackert utscende, se bra ut. *Hafva godt ö till*, tycka om; åtra. *Ha öndt*, (snedt) ö till, bära hat, agg, fiendskap till. (Pop. o. fam.) *Goda, onda ögon*, en blick, som tros bringa lycka, olycka. *Se med svartskjutt, vredgadt ö*, med begärliga ögon, med svartskjuka, vrede, begär. *Kasta ögonen på, åt*, blicka på, åt. *Med oafvändt ö betrakta*, oafbrutet, stadigt b. *Slå upp, upplysta ögonen*, blicka upp. *Slå ned ögonen*, falla ögonen till marken, till golfvet, blicka ned. *Hafva ett vaksamt ö på*, noga bevaka, gifva akt på. *Knappt tro sina ögon*, knappt tro hvad man själf ser. *Läsa något i, se något på ens ögon*, märka något af ens blick. *Saken ligger för hvar mans ö*, är solklar. (Ordspr.) *Den, som är borta från ögonen, är glömd*, en frånvarande blir snart glömd. *Mycket för ö-t och intet för nyttan*, fagert skep, vackert utscende utan all nytta. — b) (fig.) *Se Ögonmått. Ha godt ö.* — c) Person, som man innerligen håller af. *Yngsta gossen är fadrens ö.* — *Syn.* Ögonsten. — d) Öppning på vissa ting, t. ex. på en synål, på löparen i en qvarn; den öppning på en yxa eller bilå, som tjänar till hylsa för skafvet; hålet för skafvet till en hammare, o. s. v. — e) (skepp.) Bugt i ett tåg, formerad genom splicing eller med båndsel. *Spillsadt ö*, ett öga i

tampen af ett låg. — f) Tecken eller märke på kort; äfv. prick på tärningar. *Få upp tio ögon på tärningarna.* — g) (på växter) Liten utväxt knopp, som är första tecknet till blifvande blad, stielk, qvist, gren, eller till ny växt.

ÖGBULT, m. 2. (skepp.) Hackbult med ett stort öga i ena ändan.

ÖGBÄNDEL, m. 2. pl. — *bändslar*. (skepp.) En bändsel, som brukas att binda ett öga i ett låg.

ÖGELJERN, ö'gg'lj'är'n, n. sing. Platt stångjern, 6 tum bredt, ½ tum tjockt, 2 ½ aln långt, antingen med begge ändar sammanviket som en ögla, eller ock öviket.

ÖGLA, ö'ggla, f. 1. (af Öga) Liten rund öppning eller slinga, hvarigenom något trädes.

ÖGLESÖM, ö'gglesö'mm, m. sing. Ett slags fätskärsösm.

ÖGNA, ö'ggna, v. o. o. n. 1. 1) Se, skåda. *Så länge jag kunde ö. honom. Så långt man kan ö.* — 2) (endast neutralt) Flyktigt skåda, blicka på något. *Ö. i en bok. Ö. på något. Ö. igenom se Genomögna.*

ÖGNABLICK, m. n. se *Ögonblick*, se.

ÖGNABAD, n. 3. Flytande. Äfven gas- eller ångformigt ämne, som anbringas omedelbart på ögat, för att stärka det eller såsom medel emot någon dess sjukdom.

ÖGNABALSAM, ö'gännbällsamm, m. 3. Balsam, som är nyttigt för ögonen.

ÖGNBINDEL, m. 2. pl. — *bindlar*. Bindel, hvarmed ett sjukt öga betäckes, eller som användes efter operation på ett öga.

ÖGNBLICK, n. 3. 1) Den tid, som förgår under en blinkning med ögonen. — 2) Hvarje minsta del af tidsföljen. — 3) (i allmänhet) En ganska kort tid. *Vänta ännu ett ö. Njuta ett ö-s hvilas. Intet ö. är all förlora. Det var ett ö-s verk. Hvarje ö., beständigt, när som helst. Intet ö., aldrig, t. ex.: Vi voro intet ö. åtskilda. I ett ö., på möjligaste korta tid; helt hastigt. Om ett ö., som snarast, helt snart. På ö-et, i ö-et, genast. För ett ö., under en ytterst kort tid; en liten stund. För ö-et, då för tillfället, nu, för tillfället, i denna stund.*

ÖGNBLICKLIG, a. 2. Som sker i ett ögonblick.

ÖGNBLICKLIGEN, adv. I ett ögonblick, på ögonblicket.

ÖGNBRYN, n. 3. De bågformigt växta, små håren öfvan ögonlocket.

ÖGNDOKTOR, ö'gänn'dok'tör, m. 3. Se *Ögonläkare*.

ÖGNFLUSS, m. 3. Ögonens rinnande.

ÖGNFÄGNAD, m. 3. Något som fågnar ögat, gör på ögat ett behagligt intryck.

ÖGNFÄSTE, n. 2. Stadigt mål för ögat. *Få ö. på något, få något väl i sigte, komma i tillfälle att riktigt kunna betrakta något.*

ÖGONGLAS, n. 3. Se *Okulärglas*.

ÖGONGLOB, ö'gänn'glob, m. 3. Se *Ögonsten*.

ÖGONGROP, f. 2. Se *Ögonhåla*.

ÖGONHINNA, f. 1. Hinna i ögat. *Jfr. Hornhinna, Näthinna.*

ÖGONHUD, f. 2. Huden på ögonstenen.

ÖGONHÅLA, f. 1. Den af flera ben bildade hålighet, hvari ögat är infattadt.

ÖGONHÅR, n. 3. Hår i ögonlockets kant.

ÖGONKAST, n. 3. Blick. *Vid första ö-et. Gifva någon ett ö.*

ÖGONKLOT, n. 3. Se *Ögonsten*.

ÖGONKOPP, m. 2. Kopp, hvari ögonen badas.

ÖGONLOCK, n. 3. Den, med hår i kanten försedd, rörliga binna, som, då den nedfälls, tjänar till att betäcka ögat.

ÖGONLUST, f. sing. Se *Ögonfågnad*.

ÖGONLÄDER, n. 3. Se *Skyggglapp*.

ÖGONLÄKARE, m. 3. Läkare, som isynnerhet sysselsätter sig med ögats sjukdomar och ögonoperationer.

ÖGONMUSKEL, m. 3. pl. — *muskler*. Muskel, som tillhör ögat.

ÖGONMÅTT, n. 3. Färdigheten att ifrån ett föremåls skenbara storlek och af dess afstånd sluta till dess verkliga storlek; eller också att ifrån dess kända storlek och synvinkeln sluta till afståndet. *Geometriskt ö.* förmågan att gissningsvis bestämma föremålets afstånd, storlek och läge mot hvarandra, efter de olika synpunkter, hvarifrån de iakttagas. *Militäriskt ö.* förmågan att, efter följets natur, kunna vid första ögonkast finna, hvad der kan företagas, och hvad fördel deraf kan vinnas för trupperns uppställning, rörelser och strid. *Hafva godt, säkert ö. Måta med ö. Döma efter ö.*

ÖGONMÄRKE, n. 4. 1) Punkt, föremål, som tages till märke för ögat, att derafter rätta sig, t. ex. vid styrning, o. s. v. *Taga ett kyrktorn till ö.* — 2) Se *Ögonpunkt*. — 3) (fig.) Syfte, mål. *Det skall blifva mitt förnämsta ö. att söka förtjena er godhet. Hafva något till ö.* — Skrifves äfv. *Ögnamärke*.

ÖGONNERV, ö'gänn-när'rv, m. 3. Nerv, som tillhör ögat.

ÖGONNÄL, f. 2. Se *Liknål*.

ÖGONNÄT, n. 3. Se *Nätthinna*.

ÖGONPAR, n. 3. (poet.) Begge ögonen.

ÖGONPULVER, n. 3. Pulver, nyttigt för ögonen.

ÖGONPUNKT, m. 3. Så kallas, i en perspektiv-målning, den punkt, hvarifrån ögat anses hafva sett föremålet.

ÖGONRING, m. 2. Se *Iris*, bem. 3.

ÖGONSALVA, f. 1. Yttre läkemedel för ögat, i form af salva.

ÖGONSIGTE, n. 4. Se *Sigte*, bem. 1. *För-lora något ur ö. Komma ur ö. Släppa ur ö. Taga i ö.* hese, besigtiga.

ÖGONSJUK, a. 2. Sjuk i ögonen.

ÖGONSJUKA, f. sing. Se *Ögonsjukdom*.

ÖGONSJUKEGRÄS, n. 3. Örtan Pyrola uniflora, med en liten hvitaktig, alltid nedåt vänd blomma.

ÖGONSJUKDOM, m. 2. Sjukdom, hvaraf ögat angripes.

ÖGONSKENLIG, a. 2. Alldeles uppenbar, synbar, tydlig. *Ö. fara.* — *Ögonskenlighet*, f. 3.

ÖGONSKENLIGEN, adv. Alldeles uppenbart, synbarligen. *En ö. falsk uppgift.*

ÖGONSKÄRM, m. 2. Skärm till skydd för ögat.

ÖGONSNUS, n. sing. Snussort, som är nyttig för svaga ögon.

ÖGONSPEL, n. 3. (fig.) Talande blickar.

ÖGONSPRÅK, n. 3. Meddelande af tankar och känslor medelst ögat.

ÖGONSTEN, m. 2. 1) Sjelva ögat, bestående af ett genom sex muskler ått alla håll rörligt klot, infattadt i ögonhålan och till det yttre skyddadt genom ögonlock, ögonhår och ögonbryn. (Fam.) *Akta som ö-en, på det nogaste akta.* — *Syn. Ögonklot.* — 2) (fig.) Synnerligt afhållen person. *Hon var hans ö.* — Skrifves äfv. *Ögnasten.* —

3) Med *Ögonsten* menas äfven stundom Papillen i ögat.

ÖGONSTJERNAN, f. 1. Se *Iris*, bem. 3.

ÖGONSÝNA, se *Asyna*.

ÖGONTÄND, f. 3. pl. — *tänder*. Hvardera hörntänder i öfra tandraden.

ÖGONTJENARE, m. 3. (fig.) Tjenare, som blott för sken skull och af egen nytta visar sig nitisk och irlig för sin husbondes bästa.

ÖGONTJENST, f. 3. (fig.) Hycklande nit och ömhet för husbondens bästa.

ÖGONTRÖST, f. 3. 1) Se *Ögonfågnad*. — 2) Örtan *Euphrasia officinalis*.

ÖGONVÄR, n. sing. Vätska, som afsöndras ur små körtlar, kallade de Meibomska, inom ögonlockens kant.

ÖGONVATTEN, n. 3. 1) Mixtur, som användes till ögonens tvättning i ögonsjukdomar. — 2) Vätskan i ögonen.

ÖGONVILLA, f. 1. Se *Synvilla*.

ÖGONVITNE, n. 4. Vitne, som med egna ögon sett, hvad det omvitnar.

ÖGONVÄR, f. 2. Hvardera hörnet af ögat. *Inre, yttre ö-n.*

ÖGONVÄN, m. 3. pl. — *vänner*. Falsk, hycklande vän.

ÖGONVÄRK, m. sing. Värk i ögat.

ÖGONVÄDER, f. 1. pl. — *ådror*. Till ögat hörande åder.

ÖGSKENA, f. 1. (skepp.) Jernskena med ett hål i ena ändan, hvari kan najas ett block eller huggas en baka.

ÖGSTEN, se *Ögonsten*.

ÖHAF, n. 3. Se *Arkipelag*.

ÖK, n. 3. (af *Ok*) 1) Betydde ursprungligen ett par oxar, spända under ett och samma ok. Fick sedan äfven betydelsen af en enda dragande ox. Säges nu i allmänhet om häst, som användes till körslor (arbetshäst). — *Syn. Lastdjur, Lastdragare.* — 2) (förrakt.) Dum människa, lurk.

ÖKA, v. a. 1. o. 2. Göra större, förhöja, förmera. Säges både i fysisk och andlig mening. *Ö. något på längden, på höjden, på bredden. Ö. ens inkomster. Godt lynne ö-r nöjet. Detta ö-de model hos trupperna. Ett välvilligt hjerte-lag hos gifvaren ö-r värdet af en skänk. Ö. på, till, se Påöka, Tillöka.* — *Syn. Föröka, Påöka, Tillöka.* Förmera, Förstora, Förhöja, För-dubbla. — *Ö-s, v. d. ell. Ö. sig, v. r.* Blifva större, förmeras, förhöjas, tilltaga, tillväxa. *Dag-garne ö-s. Vattnet ö-r sig i sjön.* — *Syn. För-ökas, Föröka sig.* Hoppa sig, Förstoras, Stiga, Till-taga, Tillväxa. — *Ökande, n. 4.*

ÖKA, se *Eka*.

ÖKEDAGSVERKE, n. 4. Dagsverke, bestående i körsla, och hvartill fordras hästar eller oxar.

ÖKEN, ö'ck'n, f. 2. pl. *ökmar*. (isl. *Audn*, i äldre språket *Ödkn*, af *Öde*) Se *Ödemark*. (Fig.) *En ropandes röst i öknen, fruktös förmaning, varning, predikan.*

ÖKENBO, ö'ck'n'bó, m. 3. En som bor i en öken.

ÖKNAMN, n. 3. (af *Öka*) Skymfligt vedernamn. *Gifva någon ö.*

ÖKNING, f. 2. Förstoring, förmering, förhöjning.

ÖKNÄMNA, v. a. 2. Gifva öknamn.

ÖKSTOCK, se *Ekstock*.

ÖKÄND, se *Ödkänd*.

ÖL, n. 3. Allmänt känd dryck, kokad af maltadt korn eller hvete och öfvergången till vinjäs-

ning. *Brygga, dricka öl.* (Fam.) *Ta öl för ärendet, roa sig med att dricka och prata i stället för att uträtta sitt ärende.* — I vissa samman-sättningar betecknar *Öl* högtidligt samkväm, t. ex.: *Gräfol, Barnsöl. — Ss. Öldrickare, -drin-kare, -rus, -tappare, -tappning.*

ÖLBRYGGARE, m. 3. 1) Den som förstår konsten att brygga öl. *Skicklig ö.* — 2) Ägare af ett ölbryggeri.

ÖLBRYGGERI, n. 3. 1) Brygging af öl. — 2) Inrättning, ställe, der öl brygges.

ÖLBUTELJ, ö'lbutá'lj, m. 3. 1) Butelj, på-fylld med öl. — 2) Butelj, som vanligen begagnas att derpå tappa öl.

ÖLFAT, n. 3. Fat, påfyldt med öl, eller hvarpå öl varit fyltd.

ÖLGLAS, n. 3. Se *Dricksglas*.

ÖLGRÄS, n. 3. Se *Renfana*.

ÖLJÄST, ö'ljá'sst, m. 3. Jäst af öl.

ÖLKANNA, f. 1. Se *Drickskanna*.

ÖLKLUBB, m. 2. Förening af personer, hvilka komma tillsammans, för att dricka öl och roa sig med samtal.

ÖLKROG, m. 2. Krog, der isynnerhet öl till-handabülles åt allmänheten.

ÖLKRUS, n. 3. Krus, påfyldt med öl, eller som begagnas att deraf dricka öl. — I samma mening säges äfven *Ölmugg*.

ÖLOST, m. sing. Mjölk, kokad tillsammans med litet öl eller svagedricka.

ÖLSINNE, n. 4. En persons vanliga sinnes-stämning, då han är berusad. *Godt ö.*, rus, åtföljdt af muntert, oförargligt lynne; *elakt ö.*, af olust och gråghet.

ÖLSOPPA, f. 1. Soppa, kokad af dricka och mjölk med tillsats af socker eller sirap, m. m.

ÖLSTUGA, f. 1. eller

ÖLSTÄLLE, n. 4. Ställe, der isynnerhet öl utskänkes.

ÖLSUPPA, f. 1. Se *Ölsoppa*.

ÖLTUNNA, f. 1. Tunna, påfyldt med öl.

ÖLÄTTIKA, f. 1. Ättika, beredd af öl.

ÖM, ö'mm, a. 2. 1) Såges om ett sär eller en kroppsdel, som gör ondt, då den vidröres. *Ömt sär. Stället är ännu ömt. Ömma fötter. Öm-ma länder*, som vid tuggning kännas ömtåliga. (Fig. fam.) *Taga någon på det ömma*, söka att verka på en person, genom att tala till hans känsla, vända sig till den svagaste sidan af hans tycken, böjelser. — 2) (om person) Besvärad af ömhet i kroppen eller någon kroppsdel. *Ö. efter ett slag. Ö. i foten, i hela kroppen.* — 3) (fig. a) Vek, kärleksfull, medlidsam, deltagande; känslig. *Ö. till sinnes. Ömt hjerta. Ömma känslor. Öm-ma blickar. Ömt deltagande. Hafva ö. vörd, omsorg om någon. Vara ö. emot någon. Ömt samvete*, som förebrår sig minsta afvikelse från det rätta. *På det ömmaste, på det bevekligaste, innerligaste.* — b) Ömtålig, kinkig. *En ö. sak.* — c) Män. *Vara ö. om sin helsa, sin heder.*

ÖMA, se *Ömma*.

ÖMFOTAD, a. 2. Som har ömma fötter.

ÖMHET, f. 3. 1) Egenskapen att kännas öm. *Sårets ö.* — 2) Öm känsla, ömsintheit, kärleksfullhet, medlidsamhet, känslighet. *Ö. för lidande medmänniskor. Foderlig, moderlig ö. Hon har ingen ö. för sina barn.* — 3) Öm kärlek. *Hysa ö. för ett fruntimmer.* — 4) Öm värdnad, månhet. *Konungens ö. för rikets bästa.* — *Ss. Ö-sbetygelse, -sbewis.*

ÖMHJERTAD, a. 2. Som har ett ömt hjerta.

ÖMHJERTENHET, f. 3. Ömt hjerta.

ÖMKA, v. a. 1. Kämma medlidande med, beklaga. *Jag ö-r honom.* — *Ö sig*, v. r. *Ö sig öfver*, på ett verksamt sätt visa någon sitt medlidande, hafva medlidande med, förbarma sig öfver.

ÖMKAN, f. sing. indef. Se *Medlidande*. *Anse med ö.*, ömka.

ÖMKANSVÄRD, a. 2. Som förtjenar ömkan, medlidande.

ÖMKELIG ell. **ÖMKLIG**, a. 2. (uttalas i dagligt tal: y'ngkligg) 1) Som väcker ömkan, medlidande; högst beklaglig, jemmerlig. *En ö. syn, anblick. Ö. ton. En ö. historia. Det är ö-t med oss människor. Det är just ö-t att höra honom. Det är ö-t att se, huru...* — 2) Högst dällig, usel. *Ö-t arbete. Ö. bok.*

ÖMKLIGEN, adv. Se *Ömkligt*. *Ö. omkomma.* **ÖMKLIGHET**, f. 3. (uttalas i allmänhet: y'ngkligghét) 1) Ömklig beskaffenhet. *Ö-en af denna syn rörde henne.* — 2) Uselhet, jemmerlighet. *Ett arbetes ö. Hvilken ö!*

ÖMKLIGT, adv. (uttalas i allmänhet: y'ngkliggt) På ett ömkligt, jemmerligt, uselt sätt. *Bläcka, tala ö. Han skrifer, sjunger ö.*

ÖMKRYGG, m. 2. (fam.; uttalas i allmänhet: y'ngkrygg) Stackare.

ÖMKYLA, f. sing. Ömbet i en kroppsdell till följe af svår köld.

ÖMKYLA SIG, v. r. 2. Ädraga sig ömkyla. — *Ömkylid*, part. o. adj. Som lider af ömkyla. *Hafva ö-a fingerar, fötter.*

ÖMMA, v. n. 1. 1) Kännas öm, smärta vid vidröring. *Foten ö-r. Tänderna ö. Såret ö-r.* — 2) (fig.) a) Förorsaka saknad, sorg. *Den förtusten ö-r ännu.* — b) Erfara en känsla af obehag, sorg, saknad, medlidande. *Ö. vid en utgift, en förlust. Ö. för någon, för ens öde.* — *V. a. o. impers.* Väcka medlidande; smärta. *Hans olycka ö-r mig. Det ö-r mig om honom, det gör mig ondt om honom. Det ö-r mig att ej kunna hjälpa dem.* — *Ö-nde*, part. pres. o. adj. 1) Som ömmar. *Ett ö. sär. En ö. sol.* — 2) Som förtjenar medlidande. *Ö. omständigheter.*

ÖMMADE, n. 4. 1) Förhållandet att en kroppsdell kännes öm. *Fotens ö.* — 2) (fig.) Medlidande, deltagande. *Ö. för likars väl.*

ÖMNIG, m. fl., se *Fmng*, &c.

ÖMSA, v. a. o. n. 1. (ursprungligen *Ymsa*) Byta om. *Ö. kläder. Ö. skjorta. Ö. vatten på fisken. Ö. med hvarandra. Ö. under ett barn, byta om blöja för det. Ö. öm, vexelvis göra något, vexla om, t. ex: Ö. om att vaka, vaka vexelvis.* — *Ömsande*, n. 4. o. *Ömsning*, f. 2.

ÖMSE, ö'mmse, adj. oböjl. Både den ena och andra. *På ö. sidor, på begge s. Taga mutor på ö. händer, af beggedera parten.*

ÖMSESIDIG, a. 2. Som är, finnes, sker på, utgår ifrån ömse sidor. *Ö. kärlek, aktning.* — *Syn. Reciprok.*

ÖMSESIDIGHET, f. 3. Egenskapen att vara ömsesidig. — *Syn. Reciprocity.*

ÖMSESIDIGT, adv. Lika å ömse sidor. — *Syn. Reciprok.*

ÖMSEVIS, adv. Se *Ömsom*.

ÖMSINT, a. 1. Som har ett ömt sinne, ömt hjerta.

ÖMSINTHET, f. 3. Ömt sinne, ömt hjerta.

ÖMSKINNAD, a. 2. Som har ömtåligt skinn.

ÖMSOM, ö'mmsamm, adv. Vexelvis. *Ö. glad, ö. sorgsen. Ö. en, ö. en annan.* — *Syn. Än — än.*

ÖMT, adv. På ett ömt sätt: a) Med innerlig kärlek. *Ö. älska någon.* — b) Djupt i själen, innerligen. *Ö. rörd. På det ömmaste rörd.*

ÖMTÄLIG, a. 2. 1) (i fysisk mening) a) Mycket känslig för yttre inverkan. *Hästen är ö. för sporren. Lika ö. för köld och värme. Han är ö. om armen.* — b) Säges äfven om den, som i sitt tycke öfverdrifvet förstörar hvarje liten kroppslig smärta. *Han är ö. för minsta kännning af smärta.* — 2) a) (fig.) I hög grad känslig för allt, som gör ett obehagligt intryck på sinnet. *Han är mycket ö., täl ej att man på minsta vis yttrar eller gör något, som kan stöta honom. Ö. om sin ära, om sitt rykte, om sin heder, mycket känslig i allt som angår äran, &c.* — b) (om sak) Kinkig. *En ö. sak, fråga.*

ÖMTÄLIGHET, f. 3. Egenskapen att vara ömtålig; ömtålig beskaffenhet. *Jr. Ömtålig.*

ÖMTÄLIGT, adv. På ett ömtåligt sätt, med ömtålighet.

ÖMTÄND, a. 2. Hvars tänder äro ömma. *Man blir ö. af att äta bär.* — *Ömtändhet*, f. 3.

ÖNSKA, v. a. 1. 1) Inom sig vilja, gerna se, åstunda, att man skall eller någon annan erhåller något, att något kommer att inträffa eller skulle hafva skett. *Hvad ö-r ni? Jag ö-r litet dricka. Ö. sig en förbättrad halsa. Ö. en all god. Ö. ens välgång. Ö. en ondt ell. ö. ondt öfver någon. Hafva allt hvad man kan (vill) ö. Ö. att något inträffar. Jag ö-r till Gud, att det måtte ske. Jag ville ö., att det vore ogjordt. Jag ö-de se honom.* — 2) Genom ord uttrycka en sådan vilja, åstundan, med afseende på något, som rörer en annan persons förhållanden, omständigheter. *Jag ö-r er lyckosam resa. Ö. någon lycka. Ö. någon god morgon, god natt.*

ÖNSKAN, f. sing. indef. Åstundan, att något kommer att inträffa eller skulle hafva skett. *Min enda ö. är, att kunna uppfylla er ö. Vinna, ernå sin ö. Få sin ö. fram. Gå ens ö. till mötes. Göra efter ens ö. Det går honom allt efter ö. Det afgjordes efter min ö.*

ÖNSKANSVÄRD, a. 2. Se *Önsklig*.

ÖNSKEBARN, n. 5. Så kallas föräldrars barn, då de endast hafva en son och en dotter.

ÖNSKELIG ell. **ÖNSKLIG**, a. 2. Som förtjenar att önskas, eller bör önskas. *Ö. vind. Ö. halsa. Bringa en sak till ö-t slut. Det vore ö-t, att vi kunde hjälpa dem.* — *Syn. Önskansvärd, önskvärd.*

ÖNSKNING, f. 2. Se *Önskan*. Brukas mest i plural. *Man kan icke begära att få alla sina ö-ar uppfyllda.* — *Bildar sammansättningarna Vålönkning, Lyckönkning.*

ÖNSKVÄRD, a. 2. Se *Önsklig*.

ÖPPEN, a. 2. neutr. — *et, pl. öppna.* 1) Ej stängd, ej tillsluten. *Ö. dörr. Öppna fönster. Sofva med öppna ögon. Ö. bok, uppslagen. Ett ö-et sär, ej läkt. Ett sär, som går ö-et, ej vill läka igen, ständigt flyter. Ö. vaxel, ej forseglad. Ö-et bref, ej forsegladt; äfv. patent. (Fig.) Emotaga med öppna armar, med alla tecken till vänskap.* — 2) Blottad, obetäckt. *Med ö-et bröst. Ö-et fartyg, odäckt. Ö-et land, ej skogbeväst eller bergigt; äfv. utan fästningar eller andra befästade orter. (Fig.) Det ligger ö-et för allas ögon, är alldeles klart.* — 3) Oförsvard, obefästad, ej skyddad. *En ö. stad, ort. Huset ligger ö-et för alla vindar. (Sjöt.) Ö. redd, ankarsättning under land, som är obeskyddad emot vind och vågor. Gifva ö-et hugg på sig, se *Hugg*.*

4) Vid, rymlig, obegränsad. *På öppna fältet. Ö. sjö.* (Sjöt.) *Vara i ö. sjö*, så långt ifrån land, att man ej behöfver frukta ligervall eller klippor och skär. *Ö-et kreditiv, obegränsadt.* — 5) Ledig, fri, obehindrad. *Platsen står ö. för hans räkning. Lemna en rad ö., oskrifven. Ö-et vatten, då sjön är fri från is. Ö-et lif, obehindrad stogång. Prenumerationen är ännu ö., det är ännu tillfälle att prenumerera. Ö. talan, obehindrad. Det står honom ö-et all... han har frihet att... Ekonom ö-et lemnadt att... med frihet för honom att... — 6) Offentlig, uppenbar, för alla tillgänglig. *Hålla ö. bod. På ö-et torg. På ö. gata. Hålla ö-et bord, ö. taffel, äfven för objudna gäster. Ligga i ö. fejd med någon, i uppenbar fejd. Ö-et köp, gjordt med förbehåll af återgång, i fall man ej finner sig nöjd med varan.* — 7) (fig.) Uppriktig. *En ö. man. Vara ö. emot någon. Ö. bekänneelse. Ö. min, ö-et ansigte.**

ÖPPENDAGAD, a. 2. eller

ÖPPENDAGLIG, a. 2. Se *Uppenbar*.

ÖPPENHET, f. 3. Se *Öppenhjertighet*.

ÖPPENHJERTIG, a. 2. Som är benägen att säga allt hvad han tänker. — *Syn. Uppriktig, Oförstäld, Öppen.*

ÖPPENHJERTIGHET, f. 3. Egenskapen att vara öppenhjertig. — *Syn. Uppriktighet, Öppenhet.*

ÖPPENHJERTIGT, adv. På ett öppenhjertigt sätt; med öppenhet.

ÖPPET, adv. Uppenbart, fritt, utan förställning, öppenhjertigt. *Ö. uttala sin tanka. Han sade helt ö., att...*

ÖPPNA, v. a. 1. 1) Göra öppen, göra öppning i något; låta upp, uppläsa. — *Molsats: Stänga, tillsluta.* — *Ö. en dörr, ett fönster, en bod, en butelj, ett värfat. Ö. ett bref. Ö. ögonen, munnen. Ö. en koffert, ett skåp. Ö. en åder, se *Åderläta*. Ö. en bötd. Ö. ett lik, skära upp det. (Milit.) Ö. lederna, utvidga dem.* — 2) (fig.) a) Gifva obehindrad tillgång, göra tillgänglig. *Ö. sina hamnar för främmande fartyg. Ö. väg, bana väg; äfv. lemna fritt tillräde.* — b) Ypps, uppenbara. *Ö. sitt hjerta för en vän.* — c) Börja, begynda. *Ö. en session, en bal, ett förtägl. Ö. en bresaxling, underhandling. Ö. bod, skola, börja att hålla bod, skola. Ö. löppgrafsarna, börja att arbeta på dem.* — 3) (med.; absolut) Gifva löst lif, aflöra. — 4) (ridk.; absolut) Ö., låta hästen göra böjning inåt och för inre skänkeln. — *Ö. sig*, v. r. 1) Göras, blifva öppen. *Jorden ö-de sig. Dörren ö-r sig. Blommorna ö. sig för solen. Hopen ö-de sig för honom, lemnade honom rum att gå fram.* — 2) (fig.) a) Blifva tillgänglig. *Hans själ ö-de sig för ängrens känslor. Hennes hjerta ö-de sig för medlidandet. En omåttlig bana ö-r sig för er.* — b) Visa öppning, genomgång. *Då vi kommo närmare, ö-de sig bergskedjan och lät oss se ett trängt pass.* — *Ö-nde*, part. akt. o. adj. (Med.) Ö. medel, afförande.

ÖPPNANDE, n. 4. Handlingen, hvarigenom något öppnas. Både egentl. o. fig. *Vid portarnes ö. Ett brefs ö. Löppgrafvares ö. (Fig.) Fälttagets ö.*

ÖPPNING, f. 2. 1) Se *Öppnande*. *Ö-en af ett lik.* — 2) Öppet eller öppnadt ställe (hål, gap, svalg, utgång, spricka, o. s. v.). *Stor, bred, liten, trång, smal, rund, aflång ö. Ö. på en gårdesgård, i en mur. Ö-en för en dörr, ett fönster. Ö. på en hjälm. Ö. i en skog, emellan berg.* — 3) (fig.) Ledigt rum efter en befordran. —

4) Akt i skådespel. — 5) (med.) Afföring. *Ett medel, som befordrar ö. Han får ingen ö.*

ÖR, m. sing. 1) Grof sand. *Fin, grof ö.* — 2) Sandigt, grusigt ställe; sandslätt invid haf eller sjö; låg, sandig udde.

ÖRA, n. 4. pl. öron. 1) Hørselns organ, bestående af yttre örat och örgången, samt inre örgången, skild ifrån den förra genom trumhinnan. *Yttre ö-t består af ett snäckformigt, broskaktigt skal. Vissa folkslag skära öronen af sina krigsfångar. Klippa öronen på en häst. Hviska en något i ö-t. Nypa, draga en i ö-t. Dragta en vid öronen. Rيفا, klä sig bakom ö-t. Det ringar för öronen. Det susar i öronen. Hafva goda öron, god hörsel. Slå en vid ö-t, med flata handen gifva någon ett slag på örat. (Fig. fam.) Slå grammatikan vid ö-t, fela mot dess regler. Slag vid ö-t, öfvl. (Fam.) Det smakar som ett slag vid ö-t, högst gement. (Fam.) På på ö-t, få örfilar. (Fig.) Gå ö-t till, lyss. *Spetsa, sloka öronen, se *Spetsa, Sloka*. Jag har hört det med egna öron, har sjelf hört det. Han hör intet på det ö-t, är dött på det örat; (fig. fam.) vill icke förstå. (Fig.) Låna sitt ö. till, lemna uppmärksamhet åt. Jag är helt och hållet ö., afhör med odelad uppmärksamhet. Det går in genom ena ö-t och ut genom det andra, lemnas utan all uppmärksamhet; ålydes, efterföljes ej. Han har furstens ö.; fursten tyssnar med förtroende till hans råd och framställningar. Finna villigt ö. för något, vinna bifall till ett förslag, ett råd, o. s. v. Om det kommer till hans husbondes öron, om hans husbonde får höra det. (Fam.) Het om öronen, ifrig, rädd, högst bekymrad. Prata, skrika en öronen fulla, prata mycket eller tala mycket och högt till någon. Ligga en i öronen, jemt och samt tala med en om något. Ha öronen fulla af något, hafva hört något så mycket omtalad, att man är ledsen dervid. Hafva något bak öronen ell. hafva räfsven bak ö-t, vara illistig. Hafva loppor i öronen, vara högst orolig, bekymrad. Sitta i skuld uppför öronen, hafva ganska mycken skuld. Dragta öronen åt sig, börja att märka ord, att blifva rädd. Ej väl torr bakom öronen, en ung glop. Predika för döva öron, tilltala, varna, förmana utan all verkan. (Ordspr.) Väggarne hafva öron, man är ingenstädes säker för lyssnare. — 2) Gehör. *Hafva godt ö. Han har intet ö. för musik.* — 3) Litet handtag på kärl, i form af ett öra eller en ögla.**

ÖRBROSK, n. 5. Brosk i örat.

ÖRBUCKLA, f. 1. Se *Örhänge*.

ÖRE, n. 4. (isl. *Auri, Eyri, af Eyr*, koppar) 1) Fordom brukligt mynt, hvaraf 8 gingo på en mark. — 2) (i nyare tider) Se *Rundstycke*. — 3) (efter nya penningräkningen) Minsta svenska riksmünt, hvaraf 100 gå på riksdalern = 3,75 rundstycken. — 4) (fordom, i sing. kollektivt) Penningar. Deraf Gerningsöre, Skäre, Vårdöre.

ÖRESLÄND, n. 5. (fordom) Visst stycke återjord.

ÖRESVIN, n. 5. En art delfin.

ÖRFIL, ö'rfill, m. 2. (af *Öra* och gamla ordet *Fil*, slag) 1) Slag med flata handen på örat. — 2) (fig. fam.) Skada, förlust.

ÖRFILA, ö'rfilla, v. 4. 1) Gifva örfilar. (Fam.) *Ö. öpp, gifva många örfilar.* — *Örfilande*, n. 4.

ÖRFILTÄCK, a. 2. (fig., pop. o. fam.) Som förtjenar örfilar.

ÖRFLIK, m. 2. Se *Örlapp*.

ÖRGÅNG, m. 2. En krokig och småningom allt trängre kanal, som ifrån det yttre broskiga örat leder till midten deraf.

ÖRHINNA, f. 1. Se *Trumhinna*.

ÖRHÄNGE, n. 4. Smycke att hänga i örat, vanligtvis af guld.

ÖRJORD, f. sing. Se *Grusjord*.

ÖRKE, ö'rke, n. sing. Benämning, i Vester-Dalarna, på bästa sorten myrmalet.

ÖRLAPP, m. 2. Den yttre utstående eller hängande fläsk eller läppen af ett öra.

ÖRLAX, m. 2. Se *Laxöring*.

ÖRLIG, ö'rligg, se *Örlog*.

ÖRLIGA, ö'rligga, v. n. 4. (gam. o. fam.) Kriga, föra krig.

ÖRLOG, ö'rolog ell. ö'rlagg, m. sing. (Af *Aur* eller *Ör*, pil, och *Laug* ell. *Log*, strid.) Krig.

ÖRLOGSFARTYG, n. 5. Fartyg, som under krig nyttjas till angrepp och försvar. — *Syn.* Krigsfartyg.

ÖRLOGSFLOTTA, f. 1. Flotta af örlogsfartyg. — *Syn.* Krigsflotta.

ÖRLOGSMAN, m. 5. pl. — män. 1) Kapiten på ett örlogsfartyg. — 2) (sjöt.) Örlogsfartyg. — 3) (nat. hist.) Se *Bidevindsegelare*, bem. 2.

ÖRLOGSSKEPP, n. 5. Krigsskepp.

ÖRMAGE, m. 2. pl. — *magar*. Se *Kräfva*. Kallas så, emedan deri ofta träffas mycket grus (ör).

ÖRMANDEL, ö'rmandl, m. 2. pl. — *mandlar*. Örmandlar kallas tvenne slemasöndrande körtlar, en på hvar sida om tungroten, bakom gomsplet.

ÖRMASK, m. 2. Se *Tvestjert*.

ÖRMUSSLA, f. 1. Det yttre örat.

ÖRN, m. 2. 1) Släkte af roffglätor med lång, i spetsen krökt näbb, hufvud och hals täckta med långa spetsiga fjädrar, mycket starka ben och stora, krokiga klor. Se *Hafsörn*, *Kungsörn*, *Guldsörn*. *Fläkt ö.*, se *Fläkt*. *Gå som en ving-skjuten ö.*, vara mycket modstolen. — 2) (fig.) Bilden af en örn, i vapen eller såsom fälttecken.

Frankrikes ö-ar, dess härar, vapen. — *Ss. Örnbo.*, -klo., -näbb., -näste., -unge., -vinge.

ÖRNATIMP, m. 2. (gam.) Se *Örtipp*.

ÖRNBLICK, m. 2. (fig.) a) I hög grad skarp, genomträngande blick. — b) Skarp omdömesförmåga; blixtnäbb uppfattning; en uppmärksamhet, den ingenting undfaller.

ÖRNFLYGT, f. 3. 1) Örnars flygt; ovanligt hög flygt. — 2) (fig.) Hög snilleflygt.

ÖRNGOTT, se *Örongott*.

ÖRNLAF, m. 2. pl. — *lafear*. En färglaf. *Parmelia tartarea*.

ÖRNNÄSA, f. 1. Krökt näsa, snarlikt näbben på en örn.

ÖRNSTEN, m. 2. Ett slags mer eller mindre rund sten af ofikartad massa, ihålig med glatta väggar och ofta med en annan sten-liggande inuti.

ÖRNTRÄ, n. sing. Den väluktande, hårda veden af ostindiska trädet *Aquilaria ovata*. Kallas äfven *Aloe* och användes som rökmedel.

ÖRONBIKT, f. 3. Så kallas hos katolikerna den hemliga syndabekännelse, som afläggas inför prästen i biktstolen.

ÖRONBILD, m. 3. En alg, på fläderbuskar. *Auricularia Juda*.

ÖRONBRUSNING, f. 2. Se *Öronsusning*.

ÖRONFLUSS, m. 5. Flytning ur örnen.

ÖRONGOTT, n. 5. (uttalas vanligen: ö'rngått) Öfversta kudden af hufvudgården i en säng. [Örongodt, Örngodt.]

Anm. Det äldre skrivsättet är *Örngott*, förkortadt

af *Örngott* (af genit. plur. *Örna*), i likhet med de gamla sammansättningsformerna *Örnatimp*, *Örnaring*.

ÖRONGOTTSVAR, n. 5. (uttalas vanligen: ö'rngåttsvår) Öfverdrag på ett örongott.

ÖRONKLOCKA, f. 1. En art Klockört med blå, stundom hvita blommor. *Campanula rotundifolia*.

ÖRONSJUKDOM, m. 2. Sjukdom, som angriper hörselorganen.

ÖRONSFRÅNG, se *Örsprång*.

ÖRONSUSNING, f. 2. En förvillelse i hörseln; bestående deruti, att man tycker sig höra ett susande ljud, utan att något yttre föremål orsakar det. Kallas, om det är mycket starkt, *Öronbrusning*.

ÖRONTÄSSLARE, m. 5. Se *Tasslare*.

ÖRONVAX, se *Örvax*.

ÖRRING, ö'r-ring, m. 2. Ring, som till prydnad bäres fäst vid örat genom ett hål i örtippen.

ÖRSLEF, f. 2. pl. — *slevar*. Liten, i ändan slefformig sticka eller plåne, hvarmed örvax uttages ur örat.

ÖRSNIBB, m. 2. Se *Örtipp*.

ÖRSPRÅNG, n. 5. Smärta i örnen, vanligen af fluss.

ÖRT, ö'rt, f. 3. Växt, hvars stam årligen bortdör. *Medicinska ö-er. Söka, samla ö-er.* — *Ss. Ö-artad.* -*beskrifning.* -*beskrifvare.* -*lukt.* -*samlare.* -*samlings.* -*stjelt.* -*stånd.*

ÖRTAGÅRD ell. ÖRTEGÅRD, m. 2. Gammal benämning på köksträdgård. (Bibl.) *Ö-en*, se *Oljeberg*.

ÖRTBLAD, n. 5. Benämning på dem af en örts blad, som vid dess utbildning närmast följa på hjertbladen och igenkännas af deras mera utbredda skifva samt genom bladknoppar i bladvecken.

ÖRTBOK, f. 3. pl. — *böcker*. 1) Lärobok i botaniken. — 2) Se *Herbarium*.

ÖRTGELLE, ö'rttschelé, n. 3. (apot.) Gelé af örter.

ÖRTIPP, m. 2. Nedre snibben af örlappen.

ÖRTKAMMARE, m. 2. pl. — *kamrar*. Den afdelning af materialkammaren på apotek, der örter förvaras.

ÖRTKUNSKAP, f. 3. Se *Botanik*. — *Syn.* Örtkännedom, Örtlära, Örtvetenskap.

ÖRTKÄNNARE, m. 3. (gam.) Se *Botanist*.

ÖRTKÄNNEDOM, m. sing. Se *Örtkunskap*.

ÖRTLÄRA, f. 1. Se *Örtkunskap*.

ÖRTREFVA, f. 1. (bot.) *Ö-vor* kallas de bladlösa, från rotbladsvecken af en växt utskjutande, efter jorden gående sidokott, som stulligen utveckla blad och birötter, samt dymedelst bilda nya stånd.

ÖRTRIKET, n. sing. def. Se *Växtriket*.

ÖRTRUMMA, f. 1. Se *Trumhinna*.

ÖRTRUMPET, ö'rttrummpét, m. 3. Se *Eustachiska röret*.

ÖRTSAFT, m. 3. Saft, beredd af någon ört.

ÖRTUG, ö'rtugg, m. 2. Fordom gångbart mynt, som gällde tredjedelen af ett öre.

ÖRTVETENSKAP, f. 3. Se *Örtkunskap*.

ÖRVAX, ö'rvax, n. sing. Ett gult, bittert, växtligt ämne, som afsöndras ur en mängd små körtlar på insidan af yttre örgången.

ÖRVINGE, m. 2. pl. — *vingar*. Se *Örlapp*.

ÖRVÄRK, m. sing. Värk i det inre af örat.

ÖSA, v. a. 2. Med sked, slef, skopa o. s. v.

upphämta något af en vätska och åter uthålla det. *Ö. med slef, skopa. Ö. ur ån, ur källan. Ö. ur ett kärl i ett annat. Ö. vatten ur en båt. Ö. vatten på händerna. Ö. smält smör på steken, medan den vändes. Ö. soppa i en tallrik.* (Fig.) *Ö. pennningar, välgörningar på någon, öfverhopa honom med p., v. Ö. af, ösa bort en del af innehållet i ett kärl. Ö. bort, borttaga genom ösning. Ösa före, ösa af supamat i tallrikar åt spisande. Det öser ned, det hållregnar. Ö. upp, ur gryta, panna med slef upphämta deri befintlig supamat och hålla den i soppkål, spilkum, o. s. v. Ö. ut, se *Utösa*. — *Ö-nde*, part. akt. o. adj. *Ö. regn*, se *Hållregn*. — *Ösande*, n. 4.*

ÖSJA, se *Hyska*.

ÖSKÄR, ö'skär, n. 3. 1) Se *Öskär*. — 2) Ett urhålladt trästycke med handtag, som begagnas att ösa vatten ur smärre farkoster.

ÖSKÄRL, n. 3. Kärl, gjordt att ösa med.

ÖSNING, f. 2. Handlingen att ösa.

ÖSRUM, n. 3. Rummet under aktersta bottenbrädet i en båt.

ÖSSLEF, f. 2. pl. — *slevar*. Slef att ösa med. — I enohanda mening brukas äfven: *Öskopp*, *Össkopa*, *Ösämbär*.

ÖST, se *Öster*.

ÖSTAN, m. sing. indef. 1) Se *Öster*. *Vinden blåser från ö.* — 2) Se *Östsvind*. *Det blåser en hoass ö.*

ÖSTANEFTER, ö'stannä'ft'r, adv. eller.

ÖSTANIFRÅN, ö'stannä'från, adv. Från öster.

ÖSTANOM, ö'stannä'nm, adv. Öster om ett ställe, på östra sidan. *Ö. ligger en by.*

ÖSTANVIND, m. 2. Vind, som blåser ifrån öster.

ÖSTANVÄDER, n. 5. Se *Östsvind*.

ÖSTAT, ö'stát, m. 3. Stat, bestående af öar.

ÖSTER, ö'st'r, m. oböjl. 1) Det himmelsstreck eller den världstrakt, der solen uppgår vid vår- och höstdagjemningarna kl. 6 om morgonen. *Komma från ö. ell. ö. ifrån. Segla åt ö. I ö. belägen. I ö. om Sverige. Vågen går i ö. och*

vester, i riktning från öster åt vester. — 2) *Ö-n*, den världstrakt eller den trakt af jorden, som ligger åt öster; de östra orterna, länderna. (Poet.) *Ö-ns portar*, östern, der solen går upp. — *Adv.* I norra delen, trakten. *Ö. i Europa. Ö. om*, i öster från, t. ex.: *Ö. om Upsala. Ö. ut*, åt, mot öster.

ÖSTERLANDET, n. sing. def. eller

ÖSTERLÄNDEN, pl. def. eller

ÖSTERLÄNDERNA, pl. def. De östra länderna. — *Syn.* Orienten.

ÖSTERLÄNDNING, m. 2. En som bor i österlandet. — Skrifves äfv. och bättre *Österlänning*.

ÖSTERLÄNDSK, a. 2. Som tillhör eller har afseende på österländerna.

ÖSTERLÄNDSKA, f. 1. Qvinn, född eller boende i österlandet.

ÖSTEROM, prep. Se *Öster om* (under *Öster*, adv.).

ÖSTERSJÖFARARE, m. 3. 1) Skeppare, som idkar sjöfart i Östersjön. — 2) Fartyg, som der-till användes.

ÖSTERSJÖHAMN, m. 2. Hamn, belägen vid Östersjön.

ÖSTERSJÖHANDEL, m. sing. Handel, som drifves af och med länderna vid Östersjön.

ÖSTERSJÖPROVINS, ö'st'r'sjöprov'ns, m. 5. Rysk provins, belägen vid Östersjön.

ÖSTERSJÖSTÖR, m. 2. Fisk af Störsläktet, 4 alnar lång, i Östersjön, Nordsjön, Svarta och Kaspiska hafven. Acipenser *Sturio*. Kallas i allmänhet blott *Stör*.

ÖSTERUT, ö'st'r-üt, adv. eller

ÖSTERÅT, ö'st'r-åt, adv. Åt öster.

ÖSTLIG, a. 2. 1) Som kommer ifrån öster.

Ö. vind, blåst. — 2) Som har riktning åt öster, österut belägen. *Ö. riktning, kurs.*

ÖSTLIGT, adv. 1) I öster. *Ö. belägen.* — 2) Åt öster. *Segla ö.* — 3) Från öster. *Det blåser ö.*

ÖSTRA, adj. def. Se *Östlig*, bem. 2. *Ö. vägen, kusten. Ö. sidan, kanten.*

Tillägg och Förbättringar.

ABLAKTERA, se *Aflaktera*.
ADVISBREF, se *Avisbref*. Äfven: En till ett visst handelshus ställd skrivelse, hvarti underrättas, att man dragit vexel å det samma.
AFDRAGSFIL, m. 2. En mycket bred, flat fil, som guldsmeder bruka.
AFDUNSTNING, f. 2. 1) Ett ämnes småningom fortgående minskning derigenom, att en del deraf bortgår i luftform. — 2) (kem. o. farm.) Förrättning, som har till ändamål att genom ett flygtigt lösningsmedels försättande i gasform bortskaffa det samma ur en lösning och få det upplösta kvar, antingen helt och hållet fritt ifrån menstruet eller åtminstone uti en mera koncentrerad lösning.
Affall. 3) Afsats på en kanon. — 9) (urm.) Se *Utvæaling*.
AFGUDAORM, m. 2. Se *Slungorm*.
AFKLIPP, n. 5. Afklippt stycke.
AFKLÄDNINGSRUM, n. 5. Särskilt rum, der ankommande aflägga öfverplagg, eller der teaterkostymer, maskeraddräkter o. s. v. afläggas.
Afledning. (gram.) Ordbildning genom inskjutande af vissa bokstäver eller stafvelser emellan roten och flexionen.
AFLJUD, n. 5. (gram.) Rotvokalens förändring i verber.
Aflocka. (jäg.) Locka hunden ifrån spåren, hvarpå han driver.
AFSOFVÅ, v. n. 5. (böjes som *Sofva*; bibl.) Afsomna, dö.
Afsättning. Äfven: (om varor) Som har afsättning, säljbar.
AFTONUNDERHÅLLNING, f. 2. Aftonnöje. Nytt ord, bildadt, för att motsvara det franska *Soirée*.
Afvikning. (astr.) Se *Deklination*.
AFVIKNINGSCIRKEL, --- s'rk'l, m. 2. (astr.) Se *Deklinations-cirkel*.
AFVÄGNING, f. 2. Höjdmätning, som har för ändamål att utröna vissa punkters upphöjning öfver kringliggande fält och öfver hvarandra; att undersöka lutningen af ett vattendrag eller höjdskilnaden emellan tvenne olika vattenytor.
AFVÄGNINGS-INSTRUMENT, --- instrument, n. 5. o. 5. Instrument, hvarmed afvägning göres. Jfr. föreg. ord.
Akacia. *Oäkta A.*, ett stort och vackert skogs-träd, med hvita, väluktade blommor; från Virginien. *Robinia Pseudacacia*.
Akta. *A. nödigt*, anse nödigt.
AKUPUNKTUR, --- punngktur, f. 5. (från lat.) Kirurgisk operation, bestående uti instickandet af metallnålar, vanligen af guld eller stål, i någon kroppsdelt.
Aloe. Se äfv. *Örnträ*.
ALPROS, f. 1. En vacker buskväxt med röda blommor. *Rhododendron ferrugineum*.
ALPVÄG, m. 2. Väg öfver en Alpkedja.
AMASONSTEN, --- önstén, m. 2. En art berggrön eller spanskgroön fältspat, från Ural och Sydamerika.
Ammunitionsväska. (artil.) Redskap att in-

rymma de 3 till 4 skott, som hämtas i sender från föreställaren.
AMORF, amärrf, a. 2. (grek.) *A-a* kallas de mineralier, som i stelt tillstånd icke äga regelbundna former. — *Motsats*: Kristallisk.
AN, änn. (bokhåll.) Ord, som sättes främst på debetsidan i en räkning eller framför hvarje post, som införes på debetsidan i hufvudboken.
ANINGSFÖRMÅGA, f. 1. Förmågan att genom en inre känsla erfara tillkommande händelser.
ANGREPP, m. 2. En vid kolfven i ett lås fastad del, hvaremot axet tryckes, när nyckeln omvrides i låset.
Ankar. (skämtv.) *Ligga för a.*, gifva sig god ro på ett ställe.
ANKARAFFALL, n. 5. Affallet med den engelska haken, på ur.
ANKARUR, n. 5. Ur med ankaraffall.
ANPART, m. 3. Se *Andel*.
ANSATSTÖT, m. 2. (jäg.) Den stöt, man gifver, då man vid laddstockens lyftning låter den med fart falla mot laddningen.
ANSIGTSKRÄFFA, f. 5. Den art af kräftsjukdomen, som angriper ansigtet, isynnerhet underläppen.
ANSIGTSVÄRK, m. 5. En ytterst häftig, tidtals påkommande smärta i någon del af hufvudet, särdeles ansigtet.
ANTÄNDNINGSHUF, m. 2. pl. — *hufvar*. Se *Knallhatt*.
APEBRÖDSTRÄD, n. 5. Se *Kalebassträd*.
APOTEKAREBOK, f. 3. pl. — *böcker*. Bok, innehållande uppgift på de läkemedel, hvilka förträdesvis brukas i ett land.
ARBETSLAMPA, f. 1. Lampa, så inrättad, att den kastar ljuset på ett visst ställe och der sprider mera klarhet.
ARBETSLEGA, f. 1. Legoaftal om arbete, utan vilkor af tjenstehjons-förhållande.
ARLEKINSSNÄPPA, f. 1. Fågel af Snäppornas släkte, med ganska brokigt utseende. *Totanus fuscus*.
Arm. Äfven: Hvardera sidan af en skallplats, med der uppställt manskap.
ARMKLÄDE, n. 4. (kir.) En tresnibb af något mjukare tyg, hvarti armen vid dess åkommor upp bäres.
ARMLING, m. 2. (bibl.) En girig.
ARMSVAMP, m. 2. Ett slags svamp. *Isaria*.
ARONROT, ärännröt, f. 3. pl. — *rötter*. Se *Dansk Ingefära* (under sednare ordet).
ARROWROT, är'räröt, f. 5. Se *Arrowmjöl*.
ARSENIKSYRA, f. 5. Ett giftigt mineral, bestående af arsenik och syre. Kallas af allmoget *Merkurium*.
Artilleri. *Åkande a.*, hvarvid manskapet under marsch åtföljer till fots kanonerna, men, då en hastig rörelse skall verkställas, på eller nära slagfältet, sitter upp på hästarna och föreställarne.
Ridande a., hvarts bestämelse är, att hastigt kunna föras ifrån en punkt till en annan, samt

att åtfölja lätta trupper, vid någon hastig förrättning; för öfrigt till största delen likt det åkande artilleriet.
As. (Ordspr.) *A. lockar örnen ut*, der något är att få eller vinna, saknas aldrig de, som vilja begagna sig af tillfället.
ASKRÄNDSJERN, n. 5. Se *Israndsjern*.
ASPBAGGE, m. 2. pl. — *baggar*. (nat. hist.) En skolbagge, allmän på asp och vide. *Chrysomela populi*.
ASS, n. 3. (i musik) Noten a, sänkt en half ton.
ASTENISK, a. 2. (grek.) *A. sjukdom*, som härrör af svaghet.
ATLASSTEN, ättlass-stén, m. 2. En finträdig stenart med sidenglans, och som bearbetas till smycken.
AVA, äva, s. 5. En rusdryck, som nyttjas af infödingarna på Söderhafsböarna.
AVAPEPPAR, ävapéppar, m. 5. En pepparväxt, af hvass tuggade rot Ava beredes. Se föreg. ord.
AXELMOSSA, f. 1. Ett moss-slägte, på stenar och träd. *Pterogonium*.
BADSVAMP, m. 2. Se *Fönstersvamp*.
BAGGULL, f. 5. UH af baggar.
BAKLIF, n. 5. Baksidan af ett klädningslif.
BANDFISK, m. 2. Taggfenig fisk, 1/2 fot lång, bandformig, slät, ljusröd, genomskinlig; i Medelhafvet. *Cepola rubescens*.
BANDNÅL, f. 2. *B-ar* kallas de minsta af alla nålar, hvilka brukas att dermed hopfästa sidenband.
BANKOHVITTEN, m. 2. pl. — *hvittnar*. Styfver i banko.
BARKBAGGE, m. 2. pl. — *baggar*. Se *Borrbagge*.
BARKMYRA, f. 1. En art myra, som bygger uti ihåliga träd. *Formica herculeana*.
BARKYMPNING, f. 2. Ett slags ympnings-sätt, antingen medelst inskärning i trädets bark och dennas uppblående för qviständans insättning, eller ock genom qvistens inskjutning emellan bark och träd, utan att barken uppskäres, blott att ett tvärsnitt göres öfvan till ända in i trädets, för att qvisterna må kunna från detta tvärsnitt inskjutas.
BAS, m. 2. Förman vid vissa slags arbeten, t. ex.: Timmermansbas.
BEDÖFVA, v. a. 1. 1) Göra döf. *Larmet b-r mig*. — 2) (jäg.) Qväfva, nedtysta, stilla. *B. sitt samvete. Ett medel, som b-r värken*. — *Bedöfvande*, n. 4. o. *Bedöfvning*, f. 2.
BEHJELPLIGHET, f. 5. (föga brukl.) Biträde, hjälp, bistånd.
BENLÖJA, f. 1. En art Löja, hvass lek börjar vid midsommartiden.
Bergkrats. Äfv. *Krats*, som begagnas att utdraga djur utur lyor och gryt.
BERGSMANSJERN, n. 5. En sort sämre stångjern af gröfre dimensioner.
BESTÄMMELEG, a. 2. Som kan bestämmas.
Bildsten. Äfv. En kinesisk stenart.
BILJARDNÅL, biljårdnål, f. 2. Nål, med böjd spets, hvarmed kläden lagas på biljarder.
BIMAL, m. 2. En för bikupor skadlig fjäril. *Galeria cereana*.
Bisvärn. Äfv. Ett slags fyrverkeripjes.
BIVOKAL, --- ät, m. 5. (gram.) Vokal, uppkommen genom brytning af en hufvudvokal.
BJELKHJUL, n. 5. Ett slags fyrverkeripjes.

Blindning ell. *Blindverk*. Flätverk, som i fält begagnas att undångömma, hvad der bakom förehafves.
BLODLUTSALT, n. 5. En förening af kalium och jern med cyan, som begagnas till färgning, m. m.
BLOMSTERÄRTER, f. 3. pl. Örten *Lathyrus odoratus*.
BLYAD säges en bössa vara, då, vid långvarigare skjutning, bly afsatt sig på pipan, så att hon skjuter mindre skarpt.
BLYFÖNSTER, n. 5. Fönster, infattadt med bly.
Blåna. *B. ifrån sig*, meddela blå färg åt vidrörande kroppar.
BLÄNKOLF, m. 2. pl. — *kolfvar*. (jäg.) En med blånor lindad laddstock eller kapp, hvilken nedskjutes i en bösspipa och sitter der, tills hon skall begagnas, då den utdrages och medtager smutsen.
Blåsning. (jäg.) Örrrens läte efter spelkadensens slut, äfvensom det han begagnar till utmaning, och jagaren till lock.
BLÄVATTEN, n. 5. En utspädd upplösning af indigo i svafvelsyra, mättad med potaska; begagnas till färgning.
BOCKSKÄGGSVAMP, m. 2. Ett slags ätlig svamp, som växer ibland mossor.
BOKA, v. a. 1. Se *Bokföra*.
Bombkanon. En mellansort af stycken emellan kanoner och mörsare, som begagnas både till skjutning och kastning.
BOMULLSVÄXT, f. 5. Växtslägte, hvass arter gifva bomull. *Gossypium*.
BORDSMÖR, n. 5. Bättre smör, som framsättes till frukost på brännvinsbordet, o. s. v. — *Motsats*: Matsmör.
BORTTAGENHET, f. 5. Sjukdomstillstånd, då någon kroppsdelt, genom brist på lifskraft, förlorat all rörelseförmåga, jemte känseln.
BOSKAPSSKATTEN, m. 5. def. En tryckande skatt, som påbjöds under drottning Margaretas regering, bestående i en afgift för hvarje boskaps kreatur, äfven på spe kallad *Dr. Margaretas Rumpskatt*.
BOUPPTECKNINGSVÄRDE, n. 4. Det lägre värde, som alltid åsättes vid bouppteckningar.
Breda. (Fam.) *B. på*, ög. stryk.
BRUNÖGA, n. 4. pl. — *ögon*. (fam.) Brunett person.
BRÄNNCYLINDER, brännnyli'nd'r, m. 2. pl. — *cyllindrar*. Se *Moaa*.
BUBBERT, bubb'rt, m. 2. Ett slags maträtt.
BUKFENIG, a. 2. (nat. hist.) *B-a* kallas de mjukfeniga fiskar, som hafva bukfenorna långt bakom bröstfenorna.
BUNKÄRA, f. 1. *B-årer* kallas stora åror, hvarmed fartyg ros.
BUSKSPINDEL, m. 2. pl. — *spindlar*. En art spinde, på Ceylon, 3 till 4 tum lång. *Mygale fasciata*.
BÄTKOMPASS, hätkämppass, m. 5. Ett slags mindre kompass.
BÄTLÄNGA, f. 1. (skepp.) Två stroppar med en kaus i bugten, hvilka begagnas vid båtarnes in- och uttagande på fartyg.
BÄLTIG, a. 2. (nat. hist.) Som har tvärs gående bälten.
BÄNKJORD, f. 5. (trädg.) Jord, som användes i varmbänkar.
BÄNKUR, m. 2. (trädg.) Mindre varmbänk för blott ett enda fönster.

BÄRIGHET, f. 3. (tekn.) Förmåga att bära tyngder.

BÄRVIDD, f. 3. Afståndet emellan två närliggande stöds närmaste kanter på en bro.

CALLIOPE, se *Kalliope*.

CEDRAT, -ät, m. 3. Ett slags mindre, tjockskalig citron.

CEDRATOLJA, -ätolja, f. 1. Olja, som erhålles af cedrater.

Circa, se *Cirka*.

CIRKA, siffrka, prep. (lat. *Circa*) Omkring, vid pass, ungefär.

CITRIN, -in, m. 3. Gul bergkristall.

Citronat. Torkade eller saltade citroner.

COPALTRÄD, -äträd, n. 3. Amerikanskt träd, hvaraf copal fås. Hymenæa Courbaril.

CURRYPULVER, n. sing. Spansk peppar, pulveriserad och blandad med neglikor och andra kryddor.

DAGLISTA, f. 1. Lista, som upptager hvad som hvarje dag förehaflves, expedieras, o. s. v.

DAMPPELSBLOMMA, f. 1. Se *Dampselilla*.

DAMTRASA, f. 1. Trasa, hvarmed vid städning i rum dammet aftorkas.

DEKANDRIA, -ria, f. sing. Tionde klassen i Linnés växtsystem, innefattande växter med tio ståndare.

DESMANSBAGGE, m. 2. pl. — *baggar*. En skalbagge på vide, med stark desmanslukt. *Cerambyx moschatus*.

DESMESTORKNÄBB, m. 2. Ört med röda blommor, som lukta mysk. *Erodium cicutarium*.

DIGYNIA, digynia, f. sing. Ordning i växtriket, hvartill höra de växter, som hafva två pistiller i blomman.

DIKTKONST, f. sing. 1) Konsten att i tal eller skrift framställa ideala skapelser af inbillningskraften. — 2) (i inskränkta mening) Se *Skaldekonst*.

DIÖCIA, diöcia, f. sing. Tjuguaandra klassen i Linnés växtsystem, innefattande växter med ståndare och pistiller i särskilda blommor, på olika stånd.

DIOPTERSIGTE, diöptersigte, n. 4. (jäg.) Ett vid kulgevär begagnadt utmärkt sigte, med fin lodrät nedskärning.

DISKVATTEN, n. 3. Vatten, som användes till diskning.

DOFFEL, döffel, m. sing. En sort långhärligt tyg, likt kalmuck, men med något kortare hår, antingen tveskäftadt eller kypradt.

DOMEDAGSARBETE, n. 4. (fam.) Arbeta, som varar i evig tid, eller gjordt att i evighet äga bestånd.

Drag. (Fam.) I *d-et*, oförtöfvadt, innan kort. *Dragband*. Se *Rysk smållare*.

DUBBELLÄRFT, n. 3. 1) Ett slags linneväfning, som har olika färg på båda sidor. — 2) Ett slags blekt lärf, på eget sätt appreteradt.

DUBBELTAFT, n. 3. En sorts taft, tjockare och sorgfälligare väfdt än det vanliga, samt äfven bättre appreteradt.

DUKTYG, düktyg, n. 3. o. 3. Bordduk och serveter.

DYERGHÖNS, n. 3. En art Höns, till storleken som dufvor, med mycket korta ben. *Gallus domesticus Pumilio*.

DYERGRAPP, m. 2. Se *Trapp*.

DÖDSFLAGGA, f. 1. Flagga, som hissas på ett skepp, då liket efter en högt uppsatt person befinner sig derpå.

Dödskalle. Äfven: Den största bland Afstonsfjärilarna, tecknad på ryggen med bilden af en dödska. *Sphinx Atropos*.

Dörr. (Fig.) *Faran står för d-en*, är nära förestående.

Ebenhols. *Grönt E.*, en buskväxt i det tropiska Amerika. *Aspalathus*.

Eld. *Bengalisk e.*, ett slags fyrverkeriefeld, som nyttjas till belysning af åtskilliga föremål, såsom trädgrupper, byggnader, statyer, en vacker trakt, o. d.

ELDFRI, a. 2. neutr. — *frött*. Säker för eldfara; otillgänglig för elden.

ENGELHAF, m. 2. En art af Hajsälgatet, 6 till 8 fot lång, med rundt bufvud och vinglika bröstfenor. *Squalus Squatina*.

ENGELROCKA, f. 1. En art Rocka, 3 fot lång, med huvudet likt det på Engelhafjen. *Raja rhinobates*.

ENKLINGSORG, s. f. 3. 1) En enklings sorg öfver makans död. — 2) (skämtv.) Häftig, men snart öfvergående smärta. (Ordspr.) *Arm-bågastöten och e-en*.

ENNEANDRIA, -ria, f. sing. Nionde klassen i Linnés växtsystem, innefattande växter med nio ståndare.

ENTRÄNING, m. sing. Ett slags grof och gles blängarnsväf.

ENVIST, adv. Med envighet; ihärdigt.

Enväldskonung. (ursprungl.) Konung, som ensam herrskade öfver hela Svea rike, innan konungadömet råkade i brödraskifte och fylkeskonungar uppstodo.

EKSEKUTIONSBETJENT, äxekutschönsbetjänt, m. 3. Tjensteman vid exekutionsverket, som förrätter utmätningar.

FAETONG, faetång, m. 3. (fr. *Phaeton*) Ett slags hög, lätt, öppen vagn.

FALHET, f. 3. Egenskapen att vara fal.

FALKÖGD, a. 2. (fig.) Som har falkögn.

Falla. *Dom har fallit*, blifvit afskunnad.

FAR. (pop. o. fam.) Min man. *F. är icke hemkommen än*.

Fardag. I lag stadgad dag för aflyttning ifrån jord eller lägenhet.

FERNISSTRÄD, n. 3. Ett träd i Japan och södra delen af Nordamerika, af hvars saft beredes en fernissa, som i olöslighet och fasthet öfverträffar all annan. *Rhus vernicifera*.

FILNING, f. 2. Arbetet, då man filar.

Fingerklåda. Äfv. (fig. fam.) Omätligt begär att vilja göra något.

FISKMÅGE, m. 2. *Fiskmagar* kallas de saltade och torkade magarne af hafsfisken och några andra fiskar, som fångas på kusten af Ceylon och Coromandel samt afsändas till Kina.

FJÄR, adv. Se *Fjerran*. *När och f.*

Fladdermina. Mina, anlagd att förstöra fiendens minarbeten, qvåfva dess arbetare, och i störta en redan bildad mingrop, der fienden ånyo vill fastsätta sig.

FLAMBLOMMA, f. 1. Trädgårdsväxt med hjerta i purpur skiftande blommor. *Phlox glabra*.

FLERAHANDA, adj. oböjl. Af flera slag, flera slags.

FLERKULLE, s. pl. Se *Polyadelfia*.

FLICKUNGE, 2. pl. — *ungar*. (fam.) Liten flicka.

FLINTBÖSSA, f. 1. Bösssa med flintlås.

FLITTERGULD, n. sing. Se *Flittermessing*.

FLITTERSILFVER, n. sing. Hvittkokad flittermessing.

FLOCKIG, a. 2. Som till utseendet liknar flockor.

FLUSSVÄRK, m. sing. Värk i kroppens yttre delar till följe af hämmad utdunstning.

FLYGBRYGGA, f. 1. En farkost, som svänger kring ett i strömmen kastadt ankar såsom medelpunkt och, genom sin sneda ställning emot strömmen, drifves medelst dennas påstötdande kraft ifrån ena stranden öfver till den andra.

FLÖGHÄL, n. 3. Se *Fluster*.

FOLKSLAG, n. 3. Särskilt folk, som till språk, skaplynne och seder skiljer sig ifrån andra.

FOMENTATION, fomäntatschön, f. 3. (lat.) Baddning.

FOMENTERA, fomäntera, v. a. 1. (lat.) Badda. — *Fomentering*, f. 2.

FORDRINGSANSPRÅK, n. 3. Anspråk på utbekommande af penningfordran.

FORDRINGSÄGARE, m. 3. Person, som äger penningfordran hos någon.

FORMHÄLL, f. 2. Se *Formvägg*.

Formvägg. Tackjernshäll, hvarpå forman i en hammarsmedshärd hvilat.

FORTSÄTTNING, f. 2. 1) Fortsättande. — 2) Något fortsatt; fortsatt följd af något föregående. *Fortsättningen af ett arbete, som utgifves af trycket*.

FOTSA, fötsa, f. 1. Se *Slinka*, *Kona*.

FOTSACK, fötsäck, m. 2. Betäckning af läder på vagnar och släder för deruti sittande personer, till skydd för nedra delen af kroppen ända upp till livet.

FOX, se *Fux*.

FRAKTGODS, n. sing. Varor, som fraktras.

FREDÅLSKANDE, a. 1. Som älskar freden.

FRENESI, -esi, f. 3. (grek.) Ursinnighet, raseri. [Phr —]

FRENETISK, a. 2. Ursinnig, vild, rasande. [Phr —]

FRENOLOG, fränalög, m. 3. (grek.) En som studerat, är kunnig i frenologien. [Phr —]

FRENOLOGI, fränalögi, f. 3. (grek.) Läran om själsförmögenheterna på grund af hjernans byggnad. [Phr —]

FRIÖMA, v. a. 2. Se *Frikalla*.

FRIKTIONSSTICKA, friktionschönssticka, f. 1. Se *Styrksticka*.

FRIKÄNNELSE, f. 3. 1) Frikännande. — 2) Innehållet af dom; skriftligt utlåtande eller omdöme, hvarigenom någon frikännes.

FRISAD, -äd, m. 3. En sort tunnare fris.

FRUKTHORN, n. 3. Se *Ymnighetshorn*.

FRUSTANDE, n. 4. eller

FRUSTNING, f. 2. Handlingen att frusta.

Frängå. Äfv. (fig.) Öfvergifva, lemna.

FRÄNHÄNDA, v. a. 2. Afhända.

Fröken. Har äfven, i sing. för bestämd form, *Fröken*.

FULLNOG, fullnög, adv. Fullt tillräckligt.

FULT, fult, adv. På ett fult sätt.

FURUSPIK, m. 2. 3- till 8-tums handhammarspik.

Fyllnad. Äfv.: Füllhet; fyllande.

FYRSKEPP, n. 3. Fastliggande fartyg, hvarpå en fyr är anbragt.

FYRTORN, n. 3. Tornformig byggnad, i hvars topp en fyr är anbragt.

FÄNGARM, m. 2. (nat. hist.) *F-ar* kallas de långa, masklika kroppsdelar, hvarmed blötdjuret fånga sitt rof.

FÄNGKOST, m. 3. Sådan kost, som bestås af fångar.

FÄLTGETING, m. 2. En art Geting, som läster sina nästen vid trädgrenar. *Vespa Gallica*.

FÄLTKAMMÉR, fältkammér, m. pl. — *kamrarare*. Militär embetsman, som har sig anförtrödd uppbörden vid ett regemente och förvaltningen af dess kassa.

Fältläkare. Äfv. Läkare för en armécorps.

FÄLTMINA, f. 1. Vanlig mina, som begagnas i fältkriget.

Fältsjuka. (vanligare) Elakartad, smittsam sjukdom, som angriper trupper i fält, såsom t. ex. röfveber, rödsot, m. fl.

FÄLTSYRSA, f. 1. En art Syrsa, allmän på torr mark. *Gryllus campestris*.

FÄLTVALL, m. 2. Se *Glacis*.

FÄRDKNÄPP, m. 2. (fam.) Se *Färdsup*.

FÄRDSKRINDA, f. 1. Skrinda, som begagnas till försling.

FÄRDSUP, m. 2. Sup, som tages, då man beger sig ut på färd.

FÄRDVÄG, m. 2. (fam.) Färd. resa. *Vara ute på f-ar*.

FÄRGGODS, n. sing. Tyg, som skall färgas.

FÖDGENI, födscheni, n. 3. Hög grad af finlighet i fråga om utvägar att försöka sig uppehålla.

FÖNSTERFLUGA, f. 1. Se *Husflug*.

FÖRBERG, förbärj, n. 3. Litet berg, som ligger framför ett större.

FÖRBYTA, v. a. 2. (böjes som *Byta*) 1) Taga något i st. f. ett annat. — 2) (gam.) Bortbyta. — 3) Utbyta mot något annat. — 4) Förändra, förvandla. — *F. sig*, v. r. och *F-as*, v. dep. Ombytas till något annat, förändras, förvandlas.

FÖRBYTLIG, förbytligg, a. 2. Som kan förbytas.

FÖRDRAGSLENIG, a. 2. Enlig med fördrag.

FÖREDÖME, n. 4. Se *Efterdöme*.

FÖRENINGSFRENDSKAP. (kem.) Det slags frändskap, som finnes i sammansatta kroppar, och äger der rum mellan de enkla ämnen, hvaraf dessa äro sammansatta.

FÖRFLUCKA, f. 1. En lucka tätt akter om förmansten på ett fartyg.

FÖRSTUGUKÄMMARE, förstugukämmare, m. 2. pl. — *kamrar*. (uttalas vanligen: farrstugukämmare) Ensam kammare, som har utgång omedelbart till förstugan.

GANSER, gånser, 3. pl. Ett slags smala, platta eller kantiga snören af silke, äfven af tråd, kamelgarn, guld eller silver.

GÄRFVAREBAGGE, m. 2. pl. — *baggar*. En skalbagge, på björk och i gärfvarebark. *Prionus coriarius*.

GÄRFÄGEL, m. 2. pl. — *fåglar*. Sjöfågel, stor som en gås, till färgen svart. *Alca impennis*.

Gata. (boktr.) Platsen emellan tvenne midt emot hvarandra vända regaler.

Generalintendent. *G. i Krigskollegium*, militär ledamot af detta embetsverk, hvilken står i spetsen för Intendens-afdelningen.

GENOMFÖRING, f. 2. Handlingen att genomföra; fullständig utarbetning.

GEN-OMLJUD, n. 3. (gram.) Se *Återgångsljud*.

GERUNDIUM, jerúndium, n. pl. *gerundia* o. *gerundier*. (gräm.; lat.) 1) Ett modus i latinska språket. — 2) Benämning, sota af några gifves åt den aktiva formens particip, då det nyttjas i st. f. infinitiven.

GIFTASGALEN, a. 2. (fam.) Se *Giftastysten*.
GIRLAND, girrlängd, m. 3. (fr. *Guirlande*)

1) Blomsterkrans. — 2) Ädelstenar, frukter o. d., sammanbundna i form af en blomsterkrans.

GITARR, gitarr, m. 5. (fr. *Guitare*, lat. *Cithara*, grek. *Kithara*) Ett stränginstrument med sex strängar, hvilka knäppas med fingrarna.

GJUTJERN, n. sing. Se *Tackjern*.
GLADT, adv. På ett gladt sätt, lustigt, muntert. *Lefva g.*

GLANSFLUGA, f. 1. En insekt af Tvåvingarna, grön och blå, metallglänsande. *Sargus cuprarius*.

GLANSKOBOLT, glännskobållt, m. sing. Ett slags starkt silfverglänsande koboltmalm.

GLASFISK, m. 2. En mjuklenig fisk, 4 tum lång, platt och tunn som papper samt genomskinlig. *Leptocephalus Morrisii*.

GLUTSNÄPPA, f. 1. Fågel af snäppornas släkte. *Totanus Glottis*.

GOMSEGEL, n. 5. (snat.) En hinna, som be- täcker luftörrsprickan och hindrar födoämnen att inkomma i luftöret.

GRADUAL, -- ål, m. 3. Vers, som sjunges emellan episteln och evangelium i en messa.

GRAFLEX, m. sing. Färsk rimmad lax.
Grannas, pop. för Grannens. *G. Karin*.

GRANNHÄLLE, n. 4. (fam.) Samteliga en persons eller familjs grannar; alla grannarne på en ort.

Grunddikning. (landbr.) Anläggning af stendiken eller tegelrörs anbringande under åkerjord, för att befria den ifrån undervattnet.

GRÄSBLOMMA, f. 1. (bot.) Det slags blomma, gräsväxternas hafva, bestående merendels af tvenne midt för hvarandra stående konkava skal, af hvilka det ena omfattar det andra.

GUBBHUS, n. 5. Öfentlig inrättning, der ålderstigne, behöfvande borgersmän åtnjuta för sin återstående lifstid fri kost och vård.

GULDBRONS, guldbråuns, m. sing. Pulver af öfka blodguld.

Guldtraf, se *Gulltraf*.
GULDBVIN, n. 3. En sort utmärkt godt vin ifrån Libanon.

GULÄRLA, f. 1. Se *Gul Ärla*.
GUTTA PERCHA, gutta pärrika, f. sing. Ett ämne, som i flera afseenden liknar kautschuk och fås genom inkokning af mjölksaften i ostindiska trädet *Isonandra Gutta*.

Gå genom vinden, gå öfver steg.
Gånge. (Fam.) *Vara å g.*, vara gängse.

GÅNGFÅGEL, m. 2. *Gångfåglar* kallas de fåglar, som hafva 5 något sammanväxta tår framåt, en bakåt, alla femhöga.

Gårdsrätt. Älv. Den åt adeln år 1671 tilldelade, men redan år 1673 åter upphäfdas domsrätt öfver dess underhafvande.

Gåsögon. (boktr.) Sammanjutna citations- tecken.

HAFSNÄTTING, m. 2. Ett slags fisk, 3 fot lång, gul, marmorerad med brunt, i Atlantiska hafvet. *Petromyzon marinus*.

HAFSPENSEL, m. 2. pl. — *penslar*. Ring- mask med grönt blod; sitter i ett 1/2 fot långt

rör och utskjuter ur dess ända en hårtofs. *Sabella penicillus*.

HAFSTULPAN, häfstullpån, m. 5. Ett skorp- djur, i hafvet. *Balanus levis*.

Hafva. (Fam.) *Det har ingenting på sig*, betyder ingenting.

HAGELBAGGE, m. 2. pl. — *baggar*. En skalbagge, som, när han vidtröres, sammandrager ben och hufvud, så att han liknar ett svart bly- hagel. *Byrrhus Pilula*.

Halsportar, kanonportar, som tjena att till- sluta öfversta batteri-, skans- och backsportarna på ett örlogsfartyg.

HÅLSA, v. n. 1. (sjöt.) *H. öm*, vända.
HÄNDARÄ, f. 1. Ära, så lätt, att två ros af en person.

HEDELAF, m. 2. pl. — *lafvar*. Se *Islands- mossa*.

HEDELJUNG, m. sing. Se *Allmän Ljung*.
HEDERSKNYFFEL, m. 2. pl. — *knyfflar*. (fam.) Hedersman.

Helghö. *Bengaliskt H.*, tropisk växt med blå blommor, och hvars blad äro i en ständigt sväf- vande rörelse. *Desmododium gyrans*.

HINDERSLÖSHET, f. 3. Frihet ifrån hinder. *Visa sin h. till äktenskap*.

Hjertstock. Den del af ett roder, i hvilken fingerlingarne äro fästade.

HOPFALLA, v. n. 3. (böjes som *Falla*) 1) Falla tillsammans. — 2) Miskas i vidd, omfång.

HORNROCKA, f. 1. En art Rocka, med bröstfenorna utstående som horn framom hufvudet, och ända till öfver 40 fot lång. *Raja cornuta*.

HORTENSIA, härttänasia, f. 3. Bekant blom- sterväxt med ljusröda eller hvita blommor; från Kina. Hydrangen hortensia.

HUFVUDFOTING, m. 2. (nat. hist.) *H-ar* kallas de djur, som tillhöra första afdelningen af Blötdjuret, eller de som på hufvudet hafva långa, köttliga armar, med hvilka de fasta sig, gripa och gå.

Hufvudsäte. Älv. Det ställe, der något huf- vudsakligen har sin plats. *H-t för en sjuk- dom*.

HUMLEMJÖL, n. sing. Det gula stoffet af humle.

Hundrade. *Efter h.*, hundrade i sender, t. ex.: *De säljas efter h.*

HUSARFRÖ, husarfrö', n. 4. En mexikansk apoteksväxt. *Veratrum sabadilla*.

HUSHUND, m. 2. (nat. hist.) Den egentliga hunden bland Hundsläget. *Canis familiaris*.

Huslok. Örten *Sedum Telephium* med hvit- gula blomknippen.

HVALFISKBEN, n. 5. De hornartade skif- vorna, svalget på hvalfisken.

HVALRAF, n. sing. Se *Spermaceti*.
HYPERSTENISK, a. 2. (från grek.) *H. sjuk- dom*, sådan som har sin grund i öfverflöd af lifs- kraft, i en onaturligt förhöjd och förstörande verksamhet.

Hälla. (Fam.) *Låta h. af sig*, säges om en kvinna, som förunnar en man otillfälliga kärleks- bevis.

HÄRSILKE, n. sing. (fabr.) De onskilta trä- darne af rätt kring sig sjelft drejadt tramesilke.

HÄCKELDJUR, n. 5. (nat. hist.) Benämning på första afdelningen af stråldjuret, med hård och vanligen taggig yta.

HÄLGÅNGARE, m. 5. Så kallas de af Rof- djuren, som, likt menniskan, stiga på hela foten, hälen inberäknad.

HÄNGGRAN, f. 2. Ett barrträd af släktet *Furu*. *Pinus viminalis*.

Höfrö. *Linnés H.*, foderväxt med gula blom- mor. *Medicago falcata*.

Höfvedark. Kronisk röjmatism, som angriper öfre ledgången af höftbenet.

HÖNSFÅGEL, m. 2. pl. — *fåglar*. *H-fåglar* kallas 5:te ordningen af Fåglarna, med kort, hvälfid näbb och fjäderbeklädda ben.

HÖRSAGA, f. 1. En ära berättelse. *Veta något af h.*

IDISLARE, m. 5. (nat. hist.) Idislände djur.
INDIGOBRUNT, n. sing. Ett brunt färgämne uti indigo.

INDIGORÖDT, n. sing. Ett rödt färgämne uti indigo.

Indraga. (boktr.) Sätta en, två eller flera fyrkanter framför första ordet uti första raden af ett nytt stycke, för att utmärka dess början.

Infatta. (boktr.) Omgifva med linier, röcher eller sirator.

INHYESMASK, m. 2. *I-ar* kallas 4:de Ord- ningen af Maskarna, till större delen lefvande inom andra djurs kroppar.

INNANVÄGG, f. 2. Inre vägg; insidan af en vägg.

INSPISSERA, v. a. 1. (farm.) Inkoka.
INTERNERA, inntärnerna, v. a. 1. Föra till det inre af landet.

INVÄGGA, v. a. 1. (fig.) *I. i säkerhet*, genom bedrägliga förespeglingar ingifva säkerhet.

IRLANDSLÄRFT, n. 3. En sort fint, af blekt garn väft, fast och tätt linneärf.

ISLANDSLAF, m. 2. pl. — *lafvar*. Se *Is- landsmossa*.

ISPLANTA, f. 1. Krukväxt, hvars utsvälda bladceller likna dagdroppar eller isperlor, tätt strödda öfver örtbladens yta. *Mesembryanthemum crystallinum*.

Jaga, v. n. (sjöt.) *J. undan*, fly.
JAKOBINDUFVA, f. 1. En art af Dufvsläget. *Columba cucullata*.

JASMINOLJA, schassmålja, f. 1. Ett slags väluktande olja, bestående af fin oliv- eller mandelolja, impregnerad med den flygtiga oljan i jasminblommor.

JEMNVIGTSPUNKT, m. 3. Den punkt, der en kropp väger jemt.

JOLLGAST, m. 2. Roddare i ett fartygs minsta båt.

JORDAPA, f. 1. (nat. hist.) *J-por* kallas en afdelning af de amerikanska apsläktena, hvilka sakna s. k. slinger- eller gripsrans.

JORDGETING, m. 2. En art Geting, som bygger bo under marken. *Vespa vulgaris*.

JORDRYTTARE, m. 5. Säges skämtvis om en dålig ryttare, som lätt blir afkastad.

JULP, n. 5. Öppning framtil på byxor, upp- ifrån nedåt grenen.

JURIBIKO-FILOSOFISK, juridiko ---, a. 2. *J. examen*, filosofisk examen, som de, hvilka ämna studera laglärenheten, först måste undergå.

Judda uttryck af missnöje i tal eller skrift; buller, oväsen, tumult, m. m.

KAKAOOLJA, kakaoolja, f. sing. Se *Kakao- smör*.

KAKSOCKER, n. sing. Socker i kakform.
KALFNOS, m. 2. En art Sporreblomma med vackra purpuröda blommor. *Antirrhinum Oron- tium*.

KALHET, f. 3. Egenskapen att vara kal.
KALHOPE, kalhöpe, nom. prop. f. (grek.) Hjeltdiktens sånggudinna.

KALSONGER, kallsång'r, 3. pl. Se *Lär- foder*.

KAMELEONTISK, kameleåntlissk, a. 2. (fig.) Ombytlig som kameleontens färg. *En k. natur*.

KAMERALSÄK, -- ålsäk, f. 3. Sak, ärende, mål, som hör till kameralverket.

KARDINALTAL, kardinaltäl, n. 5. Grundtal.
KARDULL, kårdull, f. sing. Kårdad ull.
Kastell. Så kallades fordom de höga bygg- naderna för och akter på vissa krigsfartyg.

KATAPLASM, -- plåsm, m. 3. (grek.) Gröt- omslag.

KATARRALHOSTA, -- ålhösta, f. 1. Hosta, som härrör af katarr.

KATRINPLOMMON, katrinplommänn, n. 5. (fr. *Prunes de Ste Catherine*) Ett slags stora, välsmakliga franska plommon från Provence.

KATTMYRTEN, kattmyrt'n, m. 2. pl. — *myrt- nar*. Liten buskväxt om en fots höjd, med myr- tenlika blad, purpurfärgade blommor och ovanligt stark lukt, som har ett utomordentligt behag för kattor. *Tenarium marum*.

KEDJEPUMP, m. 2. Ett slags pump, som brukas på större örlogsfartyg.

KEJSARGRÖNT, n. sing. Ett slags grön färg, som utgör en förening af arseniksyrlig och ättik- syrad kopparoxid.

KELP, käl'p, m. sing. Se *Tångsoda*.

KIPBLOCK, n. 5. (skepp.) Ett enskifveblock med en utskärning på ena sidan.

KLANDERVÄRD, a. 2. Som förtjenar att klandras.

KLANGFÄRG, m. 3. Hvarje ljudets finare skiftning.

KLÄRLÄRFT, n. 3. Ett slags fin, tunn och lös, hvit linneväf, slät, rutig eller blomrig.

KLENT, adv. Dåligt. *Det står k. till. Det går k. för honom*.

KLOCKARPOST, m. 3. Särskilt post för pre- sterskapet i ett stift, och som besörjes af försam- lingarnas klockare.

KLOSTERGARN, n. 5. Otvinnadt engelskt kamullgarn.

Klubb. Slutet sällskap, som samlar sig på någon viss tid, till tidsfördrif, samtal eller öfver- lägning.

KLÜBBHÅLA, v. a. 1. (sjöt.) Se *Grundvända*.
KLYSOPOMP, klysåp'mpp, m. 5. (grek.) Eget slags sprutpomp till lavemang.

KLÄDMUR, m. 2. (fortif.) Mur, som utgör en fästningsvälls yttre beklädnad.

Klöfverblad. (Fig.) Trenne personer, som på något sätt utmärka sig genom någon framstående likhet i ära, rykte, snille, o. s. v.

KNALLFIDIBUS, knällfidibuss, m. 2. Se *Rysk smållare*.

KNEKTPASS, n. sing. Se *Pass*, III, s. n. 5.

KNUSSLIG, a. 2. (fam.) Öfverdrivet och små- aktigt sparsam.

KNÄPIG, a. 2. (fam.) Som fordrar mycken tid, möda och besvär, går mycket långsamt att arbeta.

KNÄPPE, n. 4. Rem eller beslag, hvarmed något hopknäppes.

KNÖLPÄK, m. 2. Grof, knölig käpp.

Kobrygga. (Skepp.) Den midskepps, emellan fok- och stormasten, varande del af öfra däck, hvarå hårtarne och reservhalten fastsaurras.

Kotblende. Ett mineral, bestående af kol, kiselsyra, jemte något lerjord och jernoxid.

KOLJÄRE, m. 3. Ett slags engelska stenkolsfartyg.

KOMIK, -i'k, a. 2. (lat.) Lätlig. — *S. f.* Lustspelet; äfv. den stil eller aktion, som tillhör lustspelet.

KOMMINISTER, kammni'st'r, m. 2. pl. — *nist'ar*. (lat.) Lägre prest med ordinarie tjänst i en församling, kyrkoherdens biträde i pastoralvården.

KOMMISSKLÄDE, kamm'i'ssklä'de, n. sing. Groft kläde till manskaps beklädnad.

Kondensator. Äfv. Ett kärl på ångmaskiner, hvilket medelst en luftpump hålles lufttomt, och der den intrusande ångan mötes af en kall vattenstråle, som afkyler den och tvingar den att öfvergå från gasform till flytande.

KONDENSERINGSMASKIN, m. 3. Se *Lågtryckningsmaskin*.

KONJÄK, kån'jack ell. kån'jack, m. sing. Franskt brännvin, benämndt efter tillverkningsorten, staden Cognac i Frankrike.

KONSTKÄMMÄRE, m. 2. pl. — *kamrar*. 1) Se *Konstkabinett*. — 2) Ställe för allahanda mekaniska arbeten och modeller. — 3) Samling deraf.

KONSTTERM, m. 3. Se *Konstord*.

Kontor. Älven: 2) Handelshus. — 3) Betjeningen på ett kontor. — 4) Mindre, afstängdt förvaringsrum i ett boningshus.

KONVALESCENT, kån'valä'schä'nt, m. 3. (lat.) En som håller på att tillfriskna.

KONVENTIONSMYNT, kån'vån'tschöns'mynt, n. 5. Räkne-mynt, som i flera länder finnes jemte det metalliska myntet.

KONVERSERÄ, kån'vä'r'se'ra, v. n. 1. (lat.) Samtala vid sällskapligt umgänge.

KONVULSIV, kån'vull'si'v, a. 2. (lat.) Som härrör af eller liknar konvulsioner.

KOPAL, se *Copal*.

KOPPARMYNT, n. 5. 1) Mynt af koppar. *Slå k.* — 2) (i sing. indef.) *Daler, mark, öre k.*, fordom brukliga räknevärden, svarande mot en tredjedel af samma belopp i silvermynt.

KOPPARNICKEL, kå'ppar'n'ick'l, m. (t. *Kupfernickel*) Nickels vanligaste malm.

KORFKAKA, f. 1. Ett slags gryn-kaka, tillredd af samma ämnen som fyllningen i grynkorf.

Korfmat. Äfv. Fyllning till korf.

KORKALM, f. 2. Ett slags alm med korklik bark. *Ulmus suberosa*.

KORSTRÄ, n. sing. Yeden af *Rhamnus alaternus*, ett sydeuropeiskt trädslag.

KORTSKIDAD, a. 2. (bot.) Som har korta skidor.

KOSTDAG, m. 2. Dag, då man spisar fritt hos någon.

KOSTFRI, a. 2. Som har fri kost. — *Kostfrihet*, f. 3.

KOSTFRITT, adv. *Lefva k.*, halva fri kost.

KOSTGÅNG, m. 2. Fri spisning vissa dagar hos en eller flera personer.

Krigisk. Älven: 2) Som hotar med krig; beredd till krig. *Föra ett k-t språk. Det ser k-t ut*, ser ut att bli krig.

KRONLÄRFT, n. 3. En sort westfaliskt hamp-lärf; äfv. en sort sachsiskt linnelärf.

KROSSGRYN, n. 3. Ett slags horngryn, med synnerlig omsorg befräde från skal och andra ämnen.

KROSSOCKER, n. sing. Krossadt socker.

KRUMFOT, m. 3. pl. — *fötter*. 1) Fot, som vänder sig inåt. — 2) En, som är krumfotad.

KRUSMALVA, krusmäl'va, f. 1. En trädgårdsväxt af släktet *Melva*, med små hvita blommor. *Melva crispata*.

KRUT-TE, krüt-té, n. 3. En sort te, som till utseendet liknar groft krut.

KRYDDBRÄNNVIN, n. 3. Brännvin, erhållet genom utdragning af kryddor med ren sprit.

KRYMPNINGSMÅN, m. sing. Minskning i vidd och längd genom krympning.

KRÅKNEDAN, n. 3. Nedanet omkring eller näst efter d. 25 Maj.

KRÄSNÄL, f. 2. Prydligt arbetad nål, vanligtvis af guld, som fordom fastes i skjortkräset, nu framtill på bröstlinnet.

KRALARE, m. 3. (nat. hist.) Se *Ambfio*.

KRÄM, n. o. m. 3. (fr. *Crème*) Af frukt eller bär och vispad gräde tillredd rätt, liknande ett mos.

KUB. (arit.) Produktet af ett tal, multiplicerat två gånger med sig sjelft.

Kubera. (arit.) Multiplicera ett tal två gånger med sig sjelft.

KULÖR, -ör, m. 3. (fr. *Couleur*) Färg på ytan af ett föremål.

KULÖRT, -ört, a. 1. Af annan färg än svart, hvit eller grå.

KUNGSBLÅTT, n. sing. indef. Den finast och djupast färgade sorten af blått glas.

Kur. Behandling af en sjukdom; en sjukdoms botande.

Kurant. Älven: 2) Begärlig och säljbar. *K-a varor*. — 3) *K-a mål*, sc., löpande mål, d. v. s. som ej fordra lång eller besvärlig handläggning, utan genast kunna eller böra afgöras.

KURBETT, kurbä'tt, m. 3. (fr. *Courbette*) I ridkonsten. En jemfötters balanserande allure.

KURIRVEXLING, f. 2. Emellan tvenne eller flera hof fram och åter farande kurirer.

Kusken. En taggfenig fisk, silfverhvit med två svarta tvärband och en af ryggfenans strålar piskformigt förlängd. *Chetodon macrolepidotus*.

KYTTA, v. n. 4. Svedja olöfligt.

KÄNNEBOKSTAF, m. 3. pl. — *bokstäfver*. (gram.) Slutkonsonanten i stammen af ett ord.

KÄNNEFORM, m. 3. (gram.) Viss ordform, af hvilken andra bildas.

Kär. (Fam. skämtv.) *K.* som en klockarkatt, i högsta mätto förälskad.

Käringkål. Se *Huslök* (i Tillägget).

Kölvatten. Ett efterföljande fartyg säges segla i ett annat fartygs kölvatten, när det styr samma kurs och har sin föregångares master i en linje med hvarandras.

KÖTTDJUR, n. 3. (nat. hist.) Benämning på de djur, hvilkas kroppar bestå allenast af kött, utgörande 2:dra afdelningen af djurriket, eller Blötdjur och Stråldjur.

KÖTTSLIGHET, f. 3. Köttliga begär, sinlighet.

LABRA, v. n. 4. (sjöt.) Säges om vinden, när dess kultje aftager.

LAKRITSSOCKER, n. sing. Sockerämnet i lakrits.

LAMPSOT, n. sing. Ett slags finare kimirök, som erhålles genom uppfångande af rök ifrån lampor och det afsatta sotets utglödning i läppt kärl.

LANDSÄLAMANDER, m. 2. pl. — *mandrar*. Krälande djur af *Batrachierna*, svart med brandgula fläckar, likt en ödla, 6 tum långt. *Salamandra maculata*.

LANDSKÖLDPADDA, f. 1. Släkte af Sköldpaddorna, som lever på landet. *Testudo*.

LANDTÖRN, m. 2. *L-ar* är benämningen på den hufvudklass af örarna, som lefva af daggdjur och större fåglar.

LAPPSKOMAKARE, m. 5. (pop.) Se *Skofstickare*.

LÄPpsKRÄDDARE, m. 3. (pop.) Skräddare, som lagar gamla kläder.

LÄXFORELL, m. 3. En art utmärkt god forell, som fångas i Bodensjön.

Ledare. (Sjöt.) Framsta fartyget i en flotta.

LEDSTRÄCKNING, f. 2. Försträckning af en lem, så att den kommer ur led.

LERGODS, n. sing. Se *Ärukmakargods*.

LIFVETS BLOMMA. En klängväxt med purpurfärgade eller violetta blommor, af hvilka på hvar stånd utslår en ny och vissnar en annan dsgligen. *Convolyulus purpureus*.

Liggande, part. pres. I förvar. *Han har alltid 100 r:dr, 100 tunnor spannmål l.*

LIGNIT, linag'i't, m. 3. Se *Surturbrand*.

Lik, a. (Ordspr.) *L-a barn leka bäst*, jemlikar passa bäst för hvarann, trifvas bäst tillsammans.

Likstod skriftes rättare *Likstod*. Jfr. *Stod*.

LILLOTOK, m. 2. Ett slags sällskaps- eller barnspel med kort.

LORTFÄRDIG, a. 2. (pop.) Säges om qvinnor, som ej äro fallna för att hålla snyggt omkring sig eller äro orenliga vid matlagning, o. s. v.

LUPIN, lupi'n, m. 3. Ett släkte af foderväxter med vackra väluktande blommor. *Lupinus*.

LYRSVANS, m. 2. En brandgul fågel i Guyana, af Sparfågellarna. *Menura superba*.

LYSVED, m. sing. Ruttet trä, som har den egenskapen att lysa i mörkret.

LYX, m. 3. (lat. *Luxus*) 1) Yppig lefnad. — 2) Yppighet, öfverflöd, rikedom på något.

LÅGTRYCKNINGSMASKIN, m. 3. Ångmaskin med kondensator (se d. o.).

LÅGVÄXT, a. 1. Som har låg växt.

LÅNGMYNTA, f. 1. (bot.) En art Mynta, odlad i trädgårdarna under nama af *Pepparmynta*. *Mentha viridis*.

LÅNGSKIDAD, a. 2. (bot.) Som har långa skidor.

LÄGGANKÄR, n. 3. (skepp.) Ett ankar, som ligger om babord på samma sätt som pliktankaret om styrbord.

MANCHENILJ, manngschen'ilj, m. 3. Ett giftigt vestindiskt trädslag. *Hippomane Mancinella*.

MANDRAKE, m. 2. pl. — *drakar*. Ört med hvita blommor, stora gula bär och en lång grenig rot, hvaraf man fordom utskar menniskofigurer, som begagnades vid hexerier. *Mandragora vernalis*.

MANGO, mångo, m. pl. *mangos*. Den läckra frukten af Mangoträdet, lik ett stort guldgult plommon.

MANGOTRÄD, mångoträ'd, n. 3. Det tropiska trädet *Mangifera indica*.

II.

MANGUSTTRÄD, n. 3. Ett tropiskt träd, hvars frukt anses vara den läckraste som finnes. *Garcinia mangostana*.

MANNASOCKER, n. sing. Sockerämnet i manna.

MANTELDJUR, n. 3. (nat. hist.) Benämning på de djur, som tillhöra fjerde afdelningen af Blötdjuren, eller de som hafva kroppen betäckt med en mjuk mantel, hvilken likt en säck innesluter den öfverallt.

Marabut. Äfv. En fågel af *Vadarna*, 6 till 7 fot hög, ofvan gråblå, inunder hvit. *Ciconia alba*.

MARULK, m. 2. Se *Paddfisk*.

MASTIXTRÄD, n. 3. Se *Mastixpistacie*.

MATTELUMNER, m. sing. Se *Mattegräs*.

MEDELFÖRHÅLLANDE, n. 4. Förhållande, som utgör medlet af flera.

MELLANSIRAP, m. 3. En sämre sort sirap, som jemte rörsockret innehåller slemsocker samt färgämne, och erhålles vid beredning af mellassocker.

MENGEL, må'ng'l, m. sing. Ett gult färgämne, som utgör en förening af bly med syre och chlor.

Mercurium. Se *Arseniksyra*.

METALLBRONS, metallbrå'ns, m. sing. Pulver af oäkta metallguld.

Metaltvigt. Se äfv. *Stapelstadsvigt*.

MISNE, mi'ssne, m. sing. Kärrväxt med tunglik, ofvan hvit, inunder grön blombyta.

MODERKANEL, --kanel, m. sing. En sort kanel, som endast användes i medicinen.

MODERNEGLIKOR, mö'd'rnä'jlickå'r, f. 1. pl. De omogna torkade frukterna utaf neglikträdet.

MOXA, f. 1. (kir.) Liteg kägia af kordad och hårdt hoprullad bomull, som brännes invid ett ställe af huden, der man vill frambringa brännblåsa.

MUSSELFÖRÄRE, m. 3. (nat. hist.) Benämning på Musslorna.

MÅNADSDUFVA, f. 1. En art af Dufsläktet, blå, skifferhvit, svart eller brokig. *Columba domestica*.

MÅNGQVINNAD, a. 2. (bot.) *M-e* kallas växter med flera än tio pistiller.

NAMNSKRIFT, f. 3. Se *Signatur*.

NATTBLIND, a. 2. Som endast vid fullt dagsljus ser föremålen tydligt. — *Nattblindhet*, f. 3.

NATTGAMMAL, a. 2. Som varit till blott sedan i går.

NEDRUTTEN, a. 2. neutr. — *et*. (fam.) Alldeles förruttad.

NITID, -id, a. 2. (lat. *Nitidus*) Utmärkt fin och snygg.

Nummer. 2) (rättare) Räknetal, tal.

NUNNAS, se *Rättnunnas*.

NYBLÄTT, n. sing. Se *Todtblätt*.

Nyckel. (Ordspr.) *Binda alla nycklar vid ett bälte*, låta allt bero af en enda affär, utväg, o. s. v.

NYGULT, n. sing. En särdeles vacker sort af Schüttgelb.

NYRÖDT, n. sing. Se *Todtrödt*.

NÄTLIST, f. 3. (smick. o. tim.) List, som be-läcker ett nät.

Nöt, f. 3. (sjöt.) En afsats på luggen af ett ankar.

OBESTÄMMELEG, a. 2. Som ej kan bestämmas.

OLENSÅPA, ole'n'så'pa, f. sing. Ett slags såpa af utmärkt godhet, tillverkad af olein.

OLLONMÄRKE, n. 4. Se *Rånjölksgräs*.

OLJHÄLTIG, a. 2. Som håller olja.

OMFARA, v. n. 5. (böjes som *Fara*) Fara om, förbi; (fig.) förbigå.

OMLJUD, n. 5. (gram.) Vokalförändring, förorsakad genom ett eller sjelfva stammens följande i (3) eller u (v).

OPP, OPPE, se *Upp, Uppe*.

OXSVANSSOPPA, f. 1. Soppa, kokad på oxsvansar.

PALMSEKT, m. sing. En sort Kanarievin från ön Palma.

PARAGUAYTE, paraguá'té, n. 5. Ett slags te, som fås af det i Sydamerika växande trädet *Ilex paraguariensis*.

PÄSTRYCK, n. 5. (boktr.) Metod att trycka med flera färger, bestående deri, att uppsättningen sker i lika många former, som färgerna äro till antalet, och att tryckningen, då det är möjligt, förrättas på en gång i flera pressar.

PATENTOLJA, pat'ent'olja, f. sing. Raffinerad rofolja.

Peka. (Talesätt) *Ha allt hvad man vill på, så allt hvad man önskar.*

PERUKDUFVA, f. 1. Se *Jakobindufva* (i Tillägg).

PHOSPHORIST, fästfäri'st, m. 5. 1) *P-er* kallades tillförene författarne af den Nya Skolan eller Romantikerna i svenska vitterheten, efter *Phosphoros*, en af Atterbom och Palmblad utgifven poetisk tidskrift. — 2) (spevis) Himmelsstråfvande skald, som under läckelset af ett grant, klingande ordsvall döljer idel oförnuft. — Skrifves äfv. *Fosforist*.

PHOSPHORISTISK, fästfäri'stisk, a. 2. 1) Sades om den vitterhetsart, som Fosforisterna byllade, samt om den stil och den riktning, hvilka utmärkte dem. — 2) (spevis) Uppstyttad, känslsvallande och bål, men tom på sant innehåll. — Skrifves äfv. *Fosforistisk*.

PILOT, f. 3. pl. — *rötter*. En tropisk växt, hvars rot innehåller en fin, närande stärkelse, hvilken förekommer i handeln under namn af Arrowrot. *Maranta arundinacea*.

PILSTJERT, m. 2. Skorpdjur af Sköldkräftorna, med en ifrån bakänden utgående spets, lika lång som den öfriga kroppen och beväpnad med hullingar. *Limulus Polyphemus*.

PIMPINELLROS, - - nä'llrös, f. 1. Trädgårds- och krukväxt af Ros-slägtet. *Rosa pimpinellifolia*.

Pipa, säges äfv. för Gjutugn, Masugn.

PIPGODS, n. sing. Det slags tobak, hvaraf röktokek tillverkas.

PLANRITNING, f. 2. (skeppsb.) Ritning öfver halfva bredden af ett fartyg, sedt upprifrån.

PLATTHUFVUD, n. 4. Ett slags spik.

PLOCKPINK, n. sing. (prov.) Ett slags mat af skurna remsor utaf slagbostaps innäte.

PLOCKVIS, adv. (fam.) Litet om sender, litet då och litet då. *Belata p.*

POLERSKIFFER, pol'erschi'fr, m. sing. En stenart med skiffrigt brott, till sammansättning och utseende liknande trippel.

PUNGKRÄFTA, f. 1. Ostindisk kräfte, som under stjerten har en pung, fylld med ett smörlikt, vilsnande ämne. *Birgus crumenatus*.

Pupill. Den runda öppningen i medelpunkten af iris, ell. den tunna, ringformiga hinna, som ligger närmast bakom ögats hornhinna.

PYROP, -öp, m. 3. Orientalisk granat.

PÅFÅGELSTRANA, f. 1. En art Traua, i Afrika. *Grus pavonia*.

RÄCKARPÄCK, n. sing. (pop.) Uselt päck.

Recepter. pl. Öfverläder på stöflar.

REGEENTSPÖST, rejem'ntsp'sst, m. 5. Särskilt post, som fortskaffas emellan soldatrotar för bref i embetsärenden till befälst.

REGNFALL, n. 5. Ymnigt regn, som faller på en gång.

REGNELUGA, f. 1. En liten fluga, som under åskregn svärmar kring hufvudet på menniskor och djur. *Musca meteorica*.

RELIEFTRYCK, n. 5. (boktr.) Ett slags metod att trycka med typer, som hafva en glatt yta med nedsänkt gravur, så att bokstäver m. m. visa sig upphöjda på papperet.

RINGHÅL, n. 5. (skepp.) Hål i ändan af en ankarlägg, för ringen.

Ristning. (äfv.) Känsla i kroppen liksom af något ristande.

Rof. *icke akta, icke räkna för r., icke försmå; (bibl.) icke anse sig tillståndigt* (jfr. Phil. 2: 8, 6).

Ropa. *R. på'*, bjuda på auktion.

RORTRUMMA, f. 1. (skepp.) Det hål i hyallvet på ett fartyg, hvarigenom hjertstocken går.

ROSENAKACIA, rös'n-akasia, f. 5. En vacker buskväxt med stora talrika röda blommor. *Robinia hispida*.

RUGGLÄDE, n. 4. Ett slags kläde, som blifvit ruggadt, men icke, eller blott en gång, skuret.

RUMPSKATT, m. 5. Se *Boskapsskatt*.

RYGGRADSDJUR, n. 5. (nat. hist.) Djur med ryggrad, utgörande ästa afdelningen af Benjduren.

RÄGGRÄS, n. 5. Se *Ångkafse*.

Rälla. (fam.) Liten dålig häst.

RÄNNLA, f. 1. Lång och helt smal fördjupning. lik en räna eller rännil.

RÖDBOK, f. 2. Se *Bok*.

RÖDSKOLLA, f. 1. Se *Rödsputa*.

Salmiak. (efter nyare konien) Chlorbundet ammonium.

SAMGIFTE, s. pl. Se *Syngenesia*.

SAMMETSSPINDEL, m. 2. pl. — *spindlar*. En spindel med sammetsglänsande hår. *Clubiona holosericea*.

SAMSPEL, n. 5. Öfverensstämmelse i skådespelares sätt att utföra sina roller. Nytt ord, motsvarande det franska Ensemble.

SARGASSO, sargasso, s. sing. Se *Hafsgräs*.

SAXSTJERT, m. 2. Se *Kärrensåppa*.

SCHAGRÄNGROCKA, f. 1. En ort rocka, af hvars skinn fås det bästa schagräng. Raja Sephen.

SENEGAROT, senegaröt, f. 5. pl. — *rötter*. En nordamerikansk apoteksväxt. *Polygala Senega*.

SIDORITNING, f. 2. 1) (i allm.) Ritning, som visar ett föremål på sidan. — 2) (skeppsb.) Ritning, som visar ett fartygs längd, djup, lutningen af dess för- och akterstaf, berghalten, vattenlinien, däck, portar, master och röst.

SILKESKÄNN, - - - i'n, m. 3. Se *Silkeshare*.

SINZA, s'ingha, f. 1. (t. *Zinke*) Ett slags ur-gammalt blåsinstrument.

SJÄLAFRID ell. SJÄLSFRID, m. sing. Själens fridfulla tillstånd.

SJÄLASPIS, m. sing. Andlig föda, eller tal, skrift, som tjener till själens uppbyggelse.

SJÖGÅRD, m. 2. Vid sjön belägen gård i en stad.

SKABBTRÄD, n. 5. Ett trädslag ifrån Nordamerika, hvars blod ej kunna videöras med händerna, utan att man får ett skabblikt utslag deraf. *Rhus toxicodendron*.

SKATTEÅR, n. 5. (kameral.) Det år, som beräknas för skatternas indrivande, näml. från 1 April det ena året till sista Mars det påföljande.

SKIFRA ell. SKIFVA, v. n. 1. (sjöl.) Att vid rodd, under det åran lyftes af vattnet, vrida bladet horisontelt.

SKJUTBAGGE, m. 2. pl. — *baggar*. En skalbagge, som, då hon förföljes eller fångas, gifver genom bakänden ifrån sig ett litet skott, åtföljt af en blå rök. *Brachinus crepitans*.

SKOFVELÄRA, f. 1. Års, hvars blad emot ändan är något krokigt.

SKOGSSTORKNÄBB, m. 2. Se *Abrahamsrot*.

SKOGSVIOL, - - öi, f. 5. En art luktlös Viola på skogsängar. *Viola canina*.

SKOLDISCIPLIN, - - - pli'n, f. 3. Se *Skolut*.

SKORPNJUR, n. 5. (nat. hist.) Benämning på de djur, som tillhöra sjunde klassen af djurriket, hvilka hafva hårda och tjocka skal.

SKRABBA, f. 1. (fam.) Gammalt stackare.

SKRABBIG, a. 2. (fam.) Skräplig. *Skramla*. (fig. fam.) Pratmakare, sladder-taska.

SKRATTDUFVA, f. 1. En art rödgrå Dufva, hvars läte liknar skratt. *Columba risoria*.

SKRÄPIGHET, f. 5. Skräpig beskaffenhet.

Skärpa, v. n. S. *till*, börja att bli skarp, t. ex. *Vintern s-per till*.

SKÜLKRÄFTA, f. 1. (nat. hist.) *S-tor* kallas 5dje Ordningen af Skorpjduren.

SLAGDUFVA, f. 1. En art af Dufsläktet, som, då hon tumlar, klappar högljudt vingarna mot hvarandra. *Columba Percussor*.

Slarf, n. sing. (fam.) Lappri, skräp.

Slå. (Talesätt) *Märka, hvad klockan är slagen*, inse, huru det förhåller sig.

Slågle. Äfv. Stam af ett folk. *Ephraims s. Juda s.*

Smälla. (Fam.) *I morgon s-ler det*, afgöres det, kommer det till verkställighet.

SMÄLLARE, m. 5. *Rysk s.*, ett slags lekverk, bestående i en liten kylsa, innehållande knallsilfver, som vid slag, tryckning eller dragning exploderar med en yterst hvass knall.

SNABELAMARANT, - - - änt, m. 3. En prydnadsväxt i trädgårdar med röda fröhängen, liknande kalkonsnablar.

SOARE, säaré, m. 5. (fr. *Soirée*) Aftonsällskap, aftonnöje, aftonunderhållning.

SODOMSÄPLE, n. 4. Se *Koloqvint*.

Spansk S-t gräs, ett sydeuropeiskt grässlåg, hvars seg, 2 till 3 fot långa, trådlika blad nyttjas till rep, korgar, mattor, skor och klädesviskor. *Stipa tenacissima*.

SPANTRITNING, f. 2. (skeppsb.) Ritning, som visar ett fartygs bredd och skapnaden af hvarje spant.

SPILLKRÄKA, f. 1. Se *Tillkräka*.

SPINDELKRÄBBA, f. 1. En ostindisk Kräbba, 6 till 7 tum lång, trekantig, med långa ben, knölig och taggig rygg. *Parthenope horrida*.

SPINDELKRÄK, n. 5. Benämning på de djur, som tillhöra sjette klassen af djurriket, liknande till (ure kroppsbbyggnad insekterna, utan spröt och vingar, samt med 8 fötter.

SPISKUMMIN, m. sing. Ett slags egyptisk kummin, som till smak och lukt liknar den allmänna, men är starkare. *Cuminum Cuminum*.

SPRÄNGLINA, f. 1. Lina, hvarvid man låter en häst löpa i krets (springa lina).

Späka. (Fig. fam.) *Den saken s-r ännu*, det är ännu icke slut med den saken, den kan ha svåra följder.

Stäka. (Sjöt.) Att medelt långa båtshekar, stänger eller klykor, hvilka ställas emot sjö- eller lodhotnen, framskjuta en präms, en flotte, o. d.

Stinkmallo, f. Se *Stäggan*.

STINKSTORKNÄBB, m. 2. En art Storknäbb med vackra röda blommor och stark vidrig lukt. *Geranium robertianum*.

STORDAG, m. 2. Se *Högstidsdag*.

STORTRAPP, m. 2. Se *Trapp*.

STRANDSTÄDD, f. 5. Öst på hafsstränder med röda blommor. *Statice Limonium*.

STRUTBLAD, n. 5. Orangeriväxten *Canna indica*.

STYRKOMPASS, styrkämppass, m. 5. Det slags kompass, som brukas vid styrning.

Ställning. *Slå s.*, med trumslag gifva en trupp tecken till samling.

SULTANSHÖNA, f. 1. Fågel af Vodarne, blå, med röd näbb. *Fulica Porphyrio*.

Svärma. Äfv. Flyga i svärmar. *Der s-de tusentals mygg*.

SYNNÖR, n. 5. Se *Tab*.

Synvidd. (opt.) Det afstånd, hvartill ett föremål här befinna sig, för att ögat utan ansträngning skall se en tydlig bild deraf.

SÄNGHÅL, n. 8. Se *Ljudhål*.

SÄFGINST, m. 5. Buskväxt med gula, väl-luktande blommor och trinda grenar, liknande säfstrån. *Spartium junceum*.

Säga. (Talesätt) *Äran skall så s.*, man säger så bara, utan verklig mening.

SÄSONG, säsä'ng, m. 3. (fr. *Saison*) Årstid; termin.

TAGGFENIG, a. 2. (nat. hist.) *T-a* kallas 1:a Ordningen af Benfiskarna.

TAGG-GINST, m. 5. Buskväxt med taggiga grenar, små taggkantade blad och talrika gula blommor. *Ulex europaeus*.

Tanc. (äfv.) Se *Täga*.

TAPP, Läggons öfra fyrkantiga ända på ett ankare.

TAGGPALM, f. 5. Se *Jernök*.

TANTAL, tantäl, m. sing. En af de egentliga metallerna.

TANTALIT, tantäl'i't, m. 5. En stenart, som innehåller tantal.

Teckna. *T. sig till*, likna sig till. *Det t-r sig till regn*.

TEMPUSTECKEN, tä'mmpust'eck'n, n. 5. (gram.) Det på stammen eller afledningen följande konsonantecken, som i svaga verber utmärker tempus.

TOGMÄNNING, m. 2. (bot.) Växt af klassen *Ikosandria*.

Toka, v. a. 1. (fam.) *T. bort*, göra till en tok, bedära.

TOMAT, -ät, m. 5. Krukväxt med röda,

syrliga bär, som inläggas till matlagning. Lycopersicum.

TOMLINE, tömmh'nje, f. 3. Den af ett fartygs vattenlinier, som vidröres af vattenytan, då fartyget är tomt.

TONTRYCK, n. 5. (boktr.) Ett slags tryck, då grunden tryckes med annan färg än den, hvar med typerna eller figurerna tryckas.

Torrvärk. (med.) Ristande smärtor i muskler, senskidor och senutbredningar, fästade på ett ställe, och åtföljda af trötthet, tyngd och svårighet att röra den lidande delen.

TRASKER, trassk'r, m. sing. (pop. o. fam.) Liten gosse.

TRAVERTINO, s. m. (ital.) Se *Halktuff*.

TRUMFISK, m. 2. Taggenig fisk, 3 fot lång; låter höra ett ljud likt en allågsen trumning. Labrus Chromis.

TRÄDGÅRDSNEGLIKA, f. 1. Bekant blomsterväxt, som odlas i trädgårdar. Dianthus caryophyllus.

TRÄDGÅRDSROS, f. 1. Den i trädgårdar odlade, allmänna arten af Rossläktet. Rosa centifolia.

TRÄDGÅRDSSTULPAN, ---än, m. 5. En i trädgårdar allmänt odlad art af Tulpanväxten. Tulipa gesneriana.

TRÄDGÅRDSVÄLLMO, m. sing. Bekant apoteksväxt, som i Orienten odlas i stort för uppsamling af opium. Papaver somniferum.

TRÖGDJUR, n. 5. (nat. hist.) Benämning på dem af däggdjuren, som sakna dels tänder i begge käftarna, dels framtänder.

TSCHIK, m. 5. En liten ort amerikansk Loppa, som kryper under naglarna på människor, lägger der ägg, samt förorsakar plågor och bulnad.

Tulpan. *Vild T.*, en vildt växande tulpan med gula välluktande blommor. Tulipa sylvestris.

TULPANODLING, tulpan--, f. 2. Odling af Trädgårdstulpanens många olika afarter.

TULPANVURM, m. 2. En som vurmär på tulpanodling.

TÖREL, m. sing. Se *Mjölkhört*.

UGNSYRSA, f. 1. En art syrsa, som trives bäst vid bakugnar och köksspisar. Gryllus domesticus.

ULLKRABBA, f. 1. En ostindisk Krabba, ½ fot i tvärmått, gulaktig, betäckt med mosslikt hår. Dromia lanosa.

UNDERBENING, f. 2. (landtbr.) Se *Grunddikning* (i Tillägget).

UNDERVANT, n. 5. (sjöt.) Vanten på masterna.

UNDERVATTEN, n. 5. (landtbr.) Under ökerjorden befintligt vatten.

Ufodra. *U. en kakelugn*, smeta den med lera i eldstaden.

UTHÄFVA, v. a. 2. (boktr.) Uttaga (en form ur pressen).

Vara, v. n. (Fam.) *V. till sig*, vara i högsta måtto upprörd af någon känsla (glädje, sorg, oro, o. s. v.).

VATTENSUGGA, f. 1. Ett skorpdjur af femfötterna, ½ tum långt, med 7 par fötter; i stillastående vatten. Asellus aquaticus.

VENUSSPEGEL, m. 2. pl. — *speglar*. Trädgård- och krukväxt med skålformiga klockblommor af vacker himmelsblå färg. Campanula Speculum.

Verb. (gram.) *Starka v-er*, hvilkas hufvudsakliga kännemärke är den ursprungliga förvandlingen af rotens ljud, d. v. s. Affjud. *Swaga v-er*, som igenkännas af tempustecknet.

Veta, v. n. (Fam.) *Ej vela till sig*, vara alldeles förvirrad.

Vis. Adverbialform i slutet af vissa ord, som betyder: I sender, hvar för sig, t. ex.: Truppväs, bataljonsvis, o. s. v.

ÅTERGÅNGSLJUD, n. 5. (gram.) Ett omljuds återgång till den ursprungliga vokalen.

ÅTEROMLJUD, n. 5. (gram.) Se föreg. ord.

ÄTTIKEMODER, m. sing. Bottensats i ättika.

ÖFVERGÅNGSLJUD, n. 5. (gram.) Se *Omljud*.

Rättelser till Sednare Delen.

Sidan 36, spalten 1, raden 10 nedifrån, bör läsas: g. a. 5. — 40, 2, 2 uppfifrån: acrostatisk. — 101, 2, 15 u: m. 2. — 156, 2, 5 n: föras ifrån ett högre ställe till ett lägre. — 245, 2, 15 n: P. för. — 277, 1, 24 n: Kväddjur, första flocken. — 291, 1, 2 n: Brassica Rapa. — 432, 1, 37 u: Se *Tillkråka*. — 433, 2, 30 u: Säges om ljudet af maskinhjul, etc.

Ytterligare Rättelser till Förre Delen.

Sidan 8, spalten 1, rad. 25 uppfifrån, bör läsas: ANTECEDENTIA. — 89, 1, 18 u: utgör 4 a. — 90, 2, 26 nedifrån: Ett armband. — 92, 1, 21 u: *tänder*. — 96, 2, 37 n: åtskilliga sammansatta konjunktioner. — 99, 1, 27 u: Axeln på en vagn. — 121, 2, 14 n: Skorfufva. — 211, 2, 23 n: m. 2. o. 5. — 245, 1, 24 u: B. bön, andaktig. — 249, 1, 19 n: m. 2. — 274, 1, 18 u: n. 5. — 295, 2, 16 u: n. 5. — 294, 1, 59 u: Den grönskande. — 295, 2, 8 u: n. 5. — 297, 1, 10 u: belägrandes. — 300, 1, 50 n: Sammandragande muskel. — 325, 1, 19 u: adv. 1). — 333, 1, 17 u: om ringare, samt om de kläder. — 338, 1, 17 n: 1) (utan plur.). — 404, 2, 22 u: pron. pers. — 405, 1, 14 n: *Erugo*. — 407, 1, 50 n: *ertappen*. — 408, 1, 27 u: *Etahir*. — 409, 2, 29 u: *Hvar e. en*. — 415, 2, 19 u: 2) (apot.). — 417, 1, 21 n: n. 5. — 424, 2, 21 u: *Diligensen*. — 441, 2, 26 u: v. n. 5. — 441, 2, 19 n: i djurkretsen — bör utgå. — 442, 2, 16 u: Se *Fiske*. — 445, 2, 20 n: hvar tredje dag. — 455, 2, 35 u: FLUGVIFTA, f. 1. Vifta, — 459, 2, 28 u: *F. butelj*. — 459, 2, 6 n: Adjektivt. — 462, 1, 5 u: n. sing. — 463, 2, 29 n: v. a. 2. — 491, 1, 52 n: hjulstock vid bokverksstamp. — 495, 2, 3 n: som hotas. — 494, 2, 12 n: härsorter. — 511, 1, 2 n: betecknas med fyra. — 521, 1, 31 u: 2) Den, som etc.: bör läsas: FÄLTYGMÄSTARE, m. 5. Den, som etc. — 540, 1, 3 u: v. a. 1. — 591, 1, 33 u: GALLERSMIDE, — 591, 1, 9 n: m. oböjl. — 591, 2, 55 u: Spränga gallblåsan. — 599, 2, 11 n: adjektivt. — 611, 1, 12 u: de 4 som — de 4 timmar som — 612, 2, 26 n: tafs. — 615, 2, 25 n: n. 5. — 620, 2, 25 o. 26, n: parallellcirklar (Breddgrad) ell. emellan tvänne närliggande meridianer (Längdgrad). — 629, 1, 35 n: sädens groing. — 654, 2, 17 n: Gråfink. — 658, 1, 50 n: gull och grönt. — 641, 2, 3 n: fadder emot hvarandra. — 642, 2, 16 n: Coccionella. — 646, 2, 14 u: m. 5. — 651, 2, 1 n: GÄRDAR, — 660, 2, 5 n: marina. — 679, 2, 23 n: *Time*. — 802, 1, 5 n: kakpanna — 815, 1, 12 n: t. 3. — 816, 1, 11 u: m. 5. — 819, 1, 6 u: Caoutchou — 825, 2, 15 u: (t. *Rappe*) — 830, 1, 35 u: *Klöfve*. — 832, 1, 51 u: Draga en tornklocka — 856, 2, 24 u: KNYLHAFRE. — 839, 2, 15 u: Skepling — 841, 2, 7 u: KOLHARKA, — 845, 1, 31 n: *Komedia* — *Komodia* — 858, 1, 50 u: bäres af presterna i kyrkan — 875, 2, 25 u: (lat. *Curruea*). — 885, 1, 6 n: tillhörigheter tillgripes. — 891, 2, 25 n: *Tjärna*.

Slut på Sednare Delen.